

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viib läbi inimeste sissetulekute (palkade ja sellest tulenevalt pensionide ja eelarvest makstavate toetuste) kasvu toetavat majanduspoliitikat sihiga lähendada Eesti elanike elatustaset Põhjamaadele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü								
viib läbi reformid, mis muudavad uute töökohtade loomise lihtsamaks ja odavamaks ning Eesti üheks Põhjamaade äri ja ettevõtluse meeliskohaks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü								
viib ellu sotsiaalpoliitikat, mille põhimõtteiks on „Eesti majanduskasv on kõigi heaks“ ja „Kedagi ei jäeta maha“; arendab reforme, mis fokuseeritud ja tõhusalt aitavad just kõige hapramas seisus olijaid – lastega suurperesid, pensionäre, puudust kannatajaid kaaskodanikke (vt lähemalt sotsiaalvaldkonna programm)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü								
hoiab Eestit vaba ja isikuvabadusi kaitsva riigina, arendab ühiskonda avatuse ja sallivuse vaimus	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	K2		VV senise poliitika jätkamine. Valitsuse poolt kinnitatud arengukavades on vabadus, isikuvabadused, ühiskonna avatus ja sallivus oluliste põhimõtetena sätestatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sihiks Eesti „kultuurilise jooksekonto“ tasakaalu ehk Eesti kultuuriloomingu rahvusvahelise läbilöögi ja -müügi (kultuuriekspordi) suurenemise, vajadusel nihutades loometegevuse toetusmehhanismide raskuskeset senisest enam turunduse ja levitamise toetamisele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
edendab ja julgustab senisest enam looma ja avalikult kasutama Eesti identiteeti ning edumeelsust tähistavaid sümboleid, sealhulgas viib ellu programmi „Rahvuslipu väljak igasse linna- ja vallakeskusesse”	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü		EL 2014-2020 vahenditest on ettevalmistamisel linnapiirkondade arendamise meede ning Ida-Viru linnapiirkondades arendamise meede, millest on muuhulgas kavandatud rahastada linnasüdamete uuendamist. Võimalik haakuvus lubadusega.						
kujundab ja viib ellu vähemusrahvuste poliitikat, mis suurendab Eesti ühiskonna sisemist sidusust	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	K2		Vähemusrahvuste kaitse poliitikat ning suuremat lõimumist ja ühiskonna sidusust näeb ette ka lõimumisvaldkonna arengukava "Lõimuv Eesti 2020".		0,00	0,00	0,00	0,00	
taotleb regionaalsete erinevuste, sh Ida-Viru arenguerinevuste vähendamist, vajadusel revideerides riiklike vahendite suunamist tasandusfondi kaudu	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	Ü								
lõpetab kodakondsusetuse taastootmise ning seadustab topeltkodakondsuse sünnijärgsetele (põlvnemisel põhinevaile) Eesti kodanikele, välja arvatud Vene Föderatsiooni kodanikud	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 1: Rahva tugev Eesti-identiteet, mis väljendub muuhulgas samastumises euroopalike väärtustega ning oma riigi ja kaaskodanike saavutustega, rahulolus sotsiaalmajanduslike arengutega, kõrges turvatundes ja kaitsetahtes ning kultuurilises ühtekuuluvustundes.	K1	Kulusid ei kaasne		Vajalik on kodakondsust sätestava õigusruumi muutmine.					
jäab kindlaks tugeva mitmeparteilise parlamentaarse demokraatia ideaalidele, ajakohastab ja muudab avatumaks Riigikogu töö	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 2: Õiglus- ja kindlustunnet loov toimiv õigusriiklus ja kodanikuühiskond, mis põhineb parlamentaarsel demokraatial, võimude lahususel ja tasakaalul ning vabakonna aktiivsusel.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
jätkab tööd kriminaalmenetluse uuendamiseks ja kaasajastamiseks, et tagada põhiõiguste ja -vabaduste senisest tõhusam kaitse menetluse efektiivsust kahjustamata. Muudab järelevalve jälitusametkondade tegevuse üle tõhusamaks, sõltumatumaks ja professionaalsemaks. Annab õiguskantslerile jälitusametkondade õiguspärase tegevuse järelevalve lisafunktsiooni	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 2: Õiglus- ja kindlustunnet loov toimiv õigusriiklus ja kodanikuühiskond, mis põhineb parlamentaarsel demokraatial, võimude lahususel ja tasakaalul ning vabakonna aktiivsusel.	Ü								
väärtustab ja tunnustab riigist rippumatu kodanikuühiskonna kui olulise julgeolekutehuri (hajutatud iseorganiseerumise ja riigivõimu taastootmise võime) edenemist ning valmisolekut suurema rolli ja vastutuse kandmiseks ühiskonnaelu korraldamisel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 2: Õiglus- ja kindlustunnet loov toimiv õigusriiklus ja kodanikuühiskond, mis põhineb parlamentaarsel demokraatial, võimude lahususel ja tasakaalul ning vabakonna aktiivsusel.	Ü								
jätkab õigussüsteemi arendamist kodifitseerituse ja lihtsuse suunas. Arendab infosüsteeme, mis tagavad kõigi õigusaktide, kohtuotsuste ja riigi põhiregistrite pideva kättesaadavuse kõigile, kel selleks vajadus. Rakendab õigusaktide mõjude järelhindamise süsteemi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 2: Õiglus- ja kindlustunnet loov toimiv õigusriiklus ja kodanikuühiskond, mis põhineb parlamentaarsel demokraatial, võimude lahususel ja tasakaalul ning vabakonna aktiivsusel.	K2		Kodifitseerimiseks on ette nähtud vahendid EL 2014-2020 perioodist. Infosüsteemide arendamine võib eeldada lisakulusid, kuid seda on võimalik hinnata konkreetsete		0,00	0,00	0,00	0,00	
seisab vastu seadusandlikule ülereguleerimisele, taotleb haldus- ja õigusaktides selget keelekasutust ning soovib ühiskonnaelu korraldamisel enam lähtuda eetikast ja tervest mõistusest. Seisab vastu riigielu ülemäärasele bürokratiseerumisele, taotledes tarbetute dubleerimiste, kooskõlastuste ja menetluste kaotamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 2: Õiglus- ja kindlustunnet loov toimiv õigusriiklus ja kodanikuühiskond, mis põhineb parlamentaarsel demokraatial, võimude lahususel ja tasakaalul ning vabakonna aktiivsusel.	Ü								
arendab järjepidevat laste sünni ning perekonnas kasvatamist toetavat perepoliitikat ja keskkonda	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
suurendab panust eesti keele ja kultuuri toetamisse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								
julgestab ja suunab kodanikke juba maast-madalast arukale tervisekäitumisele, kehakultuuri harrastamisele ja välditavate õnnetuste ennetamisele, mis lisab terveid ja tegasusaid eluaastaid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								
suurendab riigi ja Euroopa Liidu panust innovatsiooni (sealhulgas riigikorralduses ja sotsiaalsetes suhetes) ning seda toetavasse teadus- ja arendustegevusse, mis seab eesmärgiks leida toimivad lahendused pikaajalistest demograafilistest ja ökoloogilistest probleemidest jagusaamiseks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								
kohandab riigi ülesehituse ja halduskorralduse, eelkõige sotsiaal-, tööturu- ja tervishoiupoliitika, aga ka territoriaalse halduse järk-järgult vastavaks pikaajalistele demograafilistele ja ökoloogilistele trendidele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü	Peamiseks suunaks on märgitud riigireform ja halduskorraldus, kuid tegevus eeldab JuM, RaM, RK, SoM, SiM koostööd ning panustab paljudesse valdkondadesse. Kulude maht on hetkel mitteprognoositav.							
julgestab ja toetab kodanike ettevõtlikkust ja riskivõtmist nii majanduse kui kultuuri vallas ja seisab järjekindlalt sama põhimõtte eest Euroopa Liidu poliitikate kujundamisel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
soovib kiirendada kogu Euroopa Liidu üleminekut ressursitõhusa ja madala süsinikuemissiooniga majandusele, mis panustades innovatsioonile vähendab sõltuvust energiainpordist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	K2		El 2014-2020 vahenditest toetatakse ressursitõhusust ja energiasäästu.		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab Euroopa Liidu eelarvest uurimistööle ja investeeringutele antava abi suunamist tulevikule suunatud sektoritesse (näiteks taastuvenergia)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	K2	ÜKP 2014-2020 rakenduskava.	Uuringuid on võimalik toetada EL 2014+ HTMi meetmetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
rakendab programmi konkurentsivõimelise hinnaga energiavarustuse turvaliseks ja pikaajaliseks tagamiseks, sealhulgas jätkab:	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	Ü								
energiasäästu tagavate meetmete juurutamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	K2	Energiamajanduse arengukava. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	El 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugkütte, korterelamute enegiasäästu, tänavavalgustuse ja biokütuse meetmed.		0,00	0,00	0,00	0,00	
energiaportfelli mitmekesistamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	K2	Energiamajanduse arengukava. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	El 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugkütte, korterelamute enegiasäästu ja biokütuse meetmed. Võimalik ka KIKI keskkonnaprogrammi rahastus.		0,00	0,00	0,00	0,00	
ühtse Põhjamaade-Balti elektrituru väljaarendamist ning kodumaiste jaotusvõrkude ajakohastamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 3: Pikaajaliselt ettevaatav, demograafilisi ja ökoloogilisi arenguid arvestav kestlik ja innovatiivne ühiskonnakorraldus igal tasandil – Eesti külakogukonnast Euroopa Liidu institutsioonideni.	K	Mõju ei ole võimalik hetkel hinnata	Toimub eeldatavalt võrgutasudest ja Euroopa Ühendamise Rahastu vahenditest.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viib ellu programmi „10 miljonit e-kodaniku“ ning arendab järjepidevalt e-kodanike tarbeks mõeldud teenuseid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	K2		Arendusi rahastatakse SF vahenditest. Riigiasutuste võimalikud jooksvad kulud kaetakse riigilõivu arvelt.		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob võimalused Eesti kui digimaailma ärikeskuse tekkeks, et välismaistel ettevõtetele oleks võimalik oma ärid mugavalt Eestisse registreerida	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	Ü								
valmistab korralikult ette (ennekõike personali ja taristu osas) ja viib sisukalt läbi mainekujunduslikult olulise Eesti EL-eesistumise aastal 2018, ühendades selle Eesti Vabariigi 100. juubeli tähistamisega ning eduka kandideerimisega ÜRO Julgeolekunõukogu ajutiseks liikmeks aastal 2020	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	K2		Riigikantselei on EV100 ja EL eesistumise ettevalmistamisega alustanud. Kattub tegevustega rida 189, 380, 406		0,00	0,00	0,00	0,00	
tegutseb aktiivselt liberaalsete põhiväärtuste – vabaduste, demokraatia ja inimõiguste – kaitsmisel ja edendamisel nii Eestis, Euroopa Liidus kui ka väljaspool ELi piire	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	Ü		Jah						
taotleb Euroopa Liidu siseturvalisuse IT-arenduskeskuse toomist Eestisse ja on valmis selleks toetama uue IT Agentuuri hoone rajamist Eestisse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	K1	Kulusid ei kaasne.	ITA leping on sõlmitud ja ratifitseeritud; hoone ehitamiseks on RKAS alustanud ettevalmistuste tegemist; vahendid on planeeritud VV reservis ja SIM eelarves.						
edendab diplomaatilisi, majandus- ja kultuurisuhteid, sealhulgas annab arenguabi ja teeb arengukoostööd kõigi riikidega, kui see on Eesti rahvuslikes huvides, järgides rahvusvahelist õigust	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	K	RES 2015-2018, arvestuse alus kasv, mis on vajalik 0,14% SKP saavutamiseks (teiste valitsemisala panusega on arvestatud).	VÄM eelarves 9,8 mln aastas arengu- ja humanitaarabi.		-14,00	-16,00	-18,00	-18,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
peab vajalikuks toetada Venemaa arengut lääneliku demokraatia suunas	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 4: Eesti kõrge rahvusvaheline maine ja head suhted kõigi rahumeelsete ja oma kodanike heaolu, stabiilsust ja tehnoloogia arengut edendavate riikidega.	Ü								
peab oluliseks NATO kollektiivkaitseplaanide pidevat ajakohastamist ja vajaliku väekontingenti olemasolu Eesti kaitsmiseks vastavalt muutuvale ohupildile	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
taotleb NATO püsivat sõjalist kohalolekut Eestis (regulaarsed artikkel 5 õppused, eelpositsioneeritud varustus, Balti õhutorve korraldamine Ämarist, roteeruvate üksuste kohalolek jne)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
toetab väga kiire reageerimisvõimega (<i>Very High Readiness Joint Task Force – VJTF</i>) üksuse loomist <i>NATO Response Force</i> 'i (NRF) koosseisus ning osaleb koos koalitsioonipartneritega ühendekspeditsiooniväe <i>JEF (Joint Expeditionary Force)</i> loomisel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K1	Kulud kaetakse 2% seest							
hoiab ajakohasena Eesti küberjulgeolekustrateegia, panustab NATO küberkaitse moderniseerimisse ja tõhususe suurendamisse NATO küberkaitse oivakeskuse arendamisega Tallinnas. Seisab küberturvalisuse ja kübervabaduste eest ning annab oma panuse Euroopa Liidu küberkaitsepoliitika väljatöötamisse. Toob Eestisse rohkem rahvusvahelisi üritusi küberkaitsekoolluste ja -õppuste valdkonnas	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K1	Kulusid ei kaasne.	NATO küberkaitse oivakeskus tegutseb Tallinnas ja seda rahastatakse KAM eelarvest. Küberjulgeoleku poliitika koostamise ja elluviimise koordineerimisega tegeleb KAM.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab välja NATO rahvusvahelise küberõppuste keskkonna (<i>NATO Cyber Range</i>)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K	Täpne kuluarvestus on hetkel puudu, kontseptsioon on välja töötamisel							
jagab kollektiivkaitse ja ühise julgeolekutagamise doktriini – toetab Eesti aktiivset osalemist NATO, ELi, ÜRO ja liitlaste koalitsioonide sõjalistel missioonidel ning Eesti osaluse suurendamist ÜRO rahuvalves	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K2	Kulud kaetakse 2% seest							
tugevdab Eesti diplomaatilist võimekust oluliste liitlaste ja rahvusvaheliste organisatsioonide juures	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K	VÄM 2015 lisataotlus -ühe diplomaadi kulu aastas 80 000. eelduseks 10 uut diplomaati			-0,80	-0,80	-0,80	-0,80	
peab oluliseks tihedat poliitilist ja praktilist koostööd ELi ja/või NATOsse kuuluvate Läänemere-äärsete riikidega, eesmärgiga tagada regiooni julgeolek	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
peab ülioluliseks transatlantilist koostööd kõigis valdkondades, sealhulgas Euroopa Liidu ja Põhja-Ameerika ühtse vabakaubandusala loomist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab Euroopa Liidu suuremat koostööd õigus- ja siseasjades, eelkõige võitluses organiseeritud kuritegevusega	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
toetab aktiivselt Euroopa sõjalise koostöö vormi – Euroopa Liidu lahingugruppide kontseptsiooni, rõhutades vajadust tõsta lahingugruppide kiirreageerimisvõimet, koordineeritust NATOga ja näha ette nende kasutusvõimalus ka Euroopa Liidu liikmesriikide kaitsmiseks. Eestile on oluline jätkata panustamist Põhjala Lahingugruppi, kuhu kuuluvad meie liitlased nii Põhjala kui ka Balti riikidest	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K2	Kulud kaetakse 2% seest			0,00	0,00	0,00	0,00	
hoiab Euroopa Liidus tähelepanu all energiajulgeoleku teemad ja seostab need Euroopa Liidu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
peab vajalikuks anda Euroopa Komisjonile suuremad volitused liiduüleses energiakaubanduses ja Euroopa sõltuvuse vähendamist kõrge riskiga Venemaa energiast. Jõuline ja ühel häälel kõnelev Euroopa Liit saavutab teiste riikidega läbirääkimistel paremad tulemused kui liikmesriigid eraldi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
toetab Euroopa Liidu piirivalveagentuuri tugevdamist, et seista vastu kiiresti kasvavale immigratsioonisurvele, toetab Euroopa Liidu sisenemis- ja väljumisregistri ellurakendamist ning uute piirikontrolli infosüsteemide kasutusele võtmist ELi välispiiril, mis võimaldaksid paremat kontrolli ELi välispiiri ületajate ja sisserändajate üle.	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	K	Operatsioonides ja Frontexi töös osalemise mahu suurendamine kaks korda.			-0,50	-0,50	-0,50	-0,50	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
kodanike turvalisuse suurendamiseks välismaal toetab ELi välisteenistusele konsulaarfunktsiooni andmist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü	Võimalikud lisakulud teenuse pakkumise eest täiendavatel aladel läbi EL välisteenistuse.							
peab vajalikuks agressorite ja nende toetajate suhtes mistahes vajalike toimivate mõjutusvahendite, sealhulgas majandussanktsioonide rakendamist. Sanktsioonidele rakendatavate vastumeetmete puhul peavad liitlased kandma sellest tulenevad raskused	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü	Sanktsioonide rakendamisest tulenev võimalik negatiivne mõju SKP-le ja seega riigituludele.							
toetab Eesti jätkuvat aktiivset osalemist Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise elanikkonnakaitse mehhanismi (<i>Civil Protection Mechanism</i>) alases koostöös	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
toetab Euroopa Liidu idapartnerluse sihtriikide Ukraina, Gruusia ja Moldova territoriaalset terviklikkust, hoiab selle põhimõtte rikkumisi terava rahvusvahelise tähelepanu all	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
toetab ELi edasist laienemist, sealhulgas Gruusia, Moldova ja Ukraina liikumist Euroopa Liidu suunal. Jagab Eesti kogemust Euroopa Liiduga liitumise protsessist meiega samasuguseid väärtusi jagavatele erakondadele ja riikidele ja soovib, et Euroopa Liit oleks aktiivne oma väärtuste levitamisel ja parimate praktikate jagamisel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
teeb kõik endast oleneva, et natsionalistlikud, imperialistlikud ja euroskeptilised ideed ja neid kandvad poliitilised jõud ei omandaks Euroopa Liidu arvestatavat mõjujõudu	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 5: NATO, Euroopa Liidu jt liberaalset demokraatiat edendavate ja kaitsvate rahvusvaheliste institutsioonide sisemine ühtsus ja tegutsemisvõime ühiste väärtuste kaitsmisel ning avatus samu väärtusi kandvate riikide liitumiseks.	Ü								
arendab prioriteetselt laia riigikaitsekäsitluse põhimõtteid ja täiendab vajadusel seadusandlust	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Mõju eelarvele puudub							
hoiab riigi sõjalise kaitse kulude (kaitse-eelarve) vähemalt 2% SKT tasemel, lisaks finantseerib täiendavalt Eesti kui vastuvõtva riigi tegevusi, mis loovad tingimusi liitlaste püsivaks kohalolekuks Eestis	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Sisaldab tuvastatud taristuvajadust, sh taristuvajadust kahe kompanii alalise kohaloleku jaoks, NATO staabeelemendi NFIU (NATO Force Integration Unit) jaoks, mehhaniseeritud pataljoni varustuse eelpaigutuse jaoks, väljaõppevõimaluste parandamise jaoks Keskpõlügenil, soomustehnikale väljaõppevõimaluste loomiseks Keskpõlügenil.			-10,16	-10,16	-10,16	-10,16	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
panustab Eesti kaitsevõime kujundamisel sõjalisele heidutusele NATO kollektiivkaitse ja iseseisva kaitsevõime koostoimes ja lähtub eeldusest, et Eesti peab olema suuteline vajalikus ulatuses iseseisvaks sõjaliseks vastupanuks ning valmis NATO liitlasi vastuvõtva riigi toetavate ülesannete täitmiseks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
loob NATO püsiva sõjalise kohaloleku kindlustamiseks liitlastele vajaliku taristu ja tingimused üksuste väljaõppe läbiviimiseks Eestis	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	D	Dubleerib rida 74 tegevust							
peab Eesti iseseisva kaitsevõime tagamisel võrdset olulisteks kõrgetasemelise ettevalmistusega kutselisi kaitseväelasi, hästi kokkuharjutanud reservväelasi, pühendunud kaitseliitlasi, kodanikukohust täitvaid ajateenijaid ning tihedat koostööd tsiviilstruktuuridega	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viib lõpuni 2011. aasta põhiseaduse muutmisest tuleneva riigikaitse juhtimise reformi, sisustades valitsuse, sh Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni keskse rolli riigikaitse korraldamises. Selleks ühendab ka sise-, kaitse- ja välisministeeriumi kogutava integreeritud situatsiooni- ja ohupildi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Tegemist piiratud käibega infoga, kulusid ei saa avalikustada.							
toetab riigikaitse kehtiva 10-aastase arengukava elluviimist ning panustab 2016. aastaks valmiva uue arengukava koostamisse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Kulusid ei kaasne.							
koostab kogu ühiskonda hõlmava mobilisatsiooniplaani sõjaaja mobilisatsiooniresursside korrastamiseks ja otstarbekaks jaotamiseks riigi sõjalise riigikaitse, tsiviiltoetuse, julgeoleku ning elutähtsate teenuste tagajate vahel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Kulusid ei kaasne.							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viib Ämari lennubaasi täielikku vastavusse kollektiivkaitse vajadustega ning rajab seal koostöös liitlastega regionaalse USA-Balti-Põhjala riikide õhuväe väljaõppekeskuse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Aluseks KAM valitsemisala arengukava 2016-2019 ja KAM hinnanguline arvestus USA-Balti-Põhjala väljaõppekeskuse kohta.	Võimalik osaline rahastus liitlaste poolt		-7,50	-7,50	-7,50	-7,50	
loob ühtse riikliku laevastiku, selleks ühendab mereväe ja erinevate ametkondade (sh piirivalve) laevad ning arendab välja nõuetele vastava baassadama	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Piirivalvesadama taristu üleviimine Hundipea ja Miinisadama territooriumile. 2017 JRCC täismahus kolimine (seadmestiku uuendamine ja hillisem ekspluatatsioon ja hooldus 20% investeeringust aastas).	Eeldab suuremat analüüsi, kulu kujunemist mõjutavad asukoht konkreetne taristu vajadus (sadamahoone laod jne). Käesoleval hetkel detailset analüüsi tehtud ei ole.		-11,00	-15,00	-3,00	-3,00	
Kaitseväes: vaatab tulenevalt julgeolekuolukorra muutustest Euroopas üle Eesti kaitseväge üksuste ja asutuste rahuaja paiknemise	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Analüütilise tööga ei kaasne kulutusi.							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
kaitsevõime suurendamiseks hübriidsõja tingimustes eelisarendab erioperatsioonide väejuhatust ja Kaitseliidu juhtimissüsteemi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Võib tähendada ka juba täna planeeritavaid tegevusi.							
koostöös liitlastega arendab välja side- ja juhtimissüsteemi, arvestatava õhu- ja meredessantitõrje võimekuse, alustab rannakaitse loomist Kaitseliidu baasil	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü	Analüüsiks liiga üldine. Näiteks rannakaitseks võib hankida moodsaid ja kalleid laevatõrjeraketisüsteeme või osta patrullkaatreid või määrata jalaväe üksused randa kaitsma jne.							
peab prioriteetseks side- ja juhtimissüsteemide, õhu- ja tankitõrjerelvade ning soomuslahingmasinate soetamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab õppusteks ning lahingolukorras tarviliku lahingmoona ja -varustuse soetamise olulist suurendamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Kogu riigikaitse arengukava sõjalise osa sisu on riigisaladus.							
kaasajastab kaitseväeteenistuse korraldust, ajateenistuse atraktiivsuse suurendamiseks tagab äsja ajateenistuse lõpetanutele esimese kolme kuu jooksul riigipoolse tervisekindlustuse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Lubaduse maksimaalne kulu eeldusega, et kõikidel puudub ravikindlustus peale ajateenistuse lõppu.			-0,26	-0,26	-0,26	-0,26	
toetab kaitsevälase elukutse ning sõjalise hariduse prestiiži tõstmist ühiskonnas, sealhulgas tõstab kutseliste kaitsevälaste palka ning 50% võrra ajateenijate hüvitist (sõdurigarantii)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	2013 a lõpu seisuga oli 3151 kaitsevälast. Kaitsevälaste palgakasv 10% 2014 a RM palgaanalüüsi mediaanpalga alusel on 5,9 mln Aja- ja asendusteenistustelase 2015 a toetused ja sotsiaalmaks on 7,5 mln. Kasv 50% on 3,7 mln püsikulu.			-9,60	-9,60	-9,60	-9,60	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
väärtustab kaitsetahet, muuhulgas vabatahtlikult ajateenistusse tulekut, andes vabatahtlikult ajateenistusse astunule võimalusel eelise teenistusse tulekul ja teenistuskoha valikul (sõdurigarantii)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Kulusid ei kaasne.							
kompenseerib kõigile reservkogunemistel osalejatele seetõttu saamata jäänud töötasu (kaitsepalk) ning seadustab tööandja kohustuse hoida ajateenistusse või reservõppekogunemisele kutsutule töökohta	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Eeldusel, et reservväelase toetus sõltub eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid ei ole väiksem kui 2014.a lõpul kehtiv toetuse määr vastavas auastme põhigrupis.			-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
tõhustab ajateenistuse läbinud kaitseväekohuslaste regulaarse teavitamise süsteemi, seadustab riigi kohustuse õigeaegselt informeerida tööandjat tema töötaja kutsumisest ajateenistusse või reservkogunemisele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Kulusid ei kaasne.							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab edasi katastroofi-, väli- ja sõjameditsiini üksteist täiendava koostoime kontseptsiooni	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K2		Senise katastroofimeditsiinalase koostöö edasi arendamine, sh Ülikoolidega.		0,00	0,00	0,00	0,00	
pooldab Kaitseväe aktiivset osalemist rahvusvahelistel missioonidel ja missioonivõimekuse tõstmist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Täindavat kulu ei kaasne							
parandab jätkuvalt nii kutseliste kaitseväelaste kui ajateenijate teenistuskeskonda (elamis-, väljaõppe- ja sportimistingimusi)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Analüüsiks liiga üldine							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
jätkab aja nõudeile vastava veteranipoliitika elluviimist ja edasiarendamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
jätkab koostöös liitlastega Balti Kaitsekolledži arendamist rahvusvaheliseks sõjalise hariduse tippkeskuseks ja töhustab kolledži koostööd Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustega	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
uuendab lepingud USA ja teiste liitlastega Eesti ohvitseride koolitamiseks nende väljaõppekeskustes ning liitlasriikide ohvitseride koolitamiseks Eestis	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Lepingute uuendamine kulu ei too.							
Kaitseliidus:										

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
edendab Eesti rahvusliku julgeoleku tagamise olulise osana Kaitseliidu võimekust, muuhulgas kiirreageerimisvõimekust, toetab varustuse soetamisel ning vaatab üle Kaitseliidu tegevust reguleeriva seadusandluse, sealhulgas relvaseaduse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
algatab protsessi, et saavutada kaitseväge (ajateenistuse ja sellel põhineva reservväe) ning Kaitseliidu tugevam omavaheline seostatus ja koostoime	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
toetab Küberkaitseliidu tegevust ning sarnaste üksuste loomist Kaitseliidus ka teistes kõrgtehnoloogilistes valdkondades (UAV, ISR jms)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
Piiri tugevdamiseks:										

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
ehitab täies ulatuses välja Eesti idapiiri, sealhulgas Euroopa ja NATO välispiirile vääriilise integreeritud tehnilise valvesüsteemi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Kogu idapiiri väljaehitamine (rajatised, seadmed jms) ning selle hilisem eksploatatsioon ja hooldus (10% investeringust). Ei sisalda lõunapiiri väljaehitamist (vajalik sisepiiri ajutiseks sulgemiseks).			-15,00	-31,50	-18,50	-5,90	
loob piirivalve eriuksuse ja parandab piirivalve varustatust. Piiri paremaks valvamiseks võetakse kasutusele droonid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Droonide eksploatatsioon (15% investeringust aastas), 20 inimese palkamine, varustuse esmane ja jooksev uuendamine.	Eriüksus loodud, droonid välisvahenditest (sisejulgeolekufondist).		-5,25	-5,26	-2,28	-1,31	
mereala paremaks kontrollimiseks ja kaitseks soetab uusi multifunktsionaalseid laevu, mis on suutelised tegema nii piirivalve, merepääste kui ka reostustõrje tööd ning on valmis täitma ka riigikaitse ülesandeid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Kaasneb igaaastane ülalpidamiskulu.	EL 2014-2020 vahenditest soetatakse üks multifunktsionaalne laev. Rohkemaks hetkel vahendeid ei ole.		-0,64	-0,64	-0,82	-1,20	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
säilitab piirangud võõrriikide kodanikele piiriäärsete maade omandamisel	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K1	Kulusid ei kaasne.	Olemasoleva poliitika jätkamine						
põgenikesurve vähendamiseks mitmekordistab kannatanud inimeste toetamist kriisikolletes	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	D	Võimalik teostada arengukoostöö vahenditest. Rida 46 on sama mõju juba kajastatud							
Ühiskonnas laiemalt: rakendab praktikasse laia riigikaitsekäsitluse põhimõtte, et iga riigikaitse osaleda sooviv kodanik ja organisatsioon teab oma rolli ja ülesandeid kriisiolukorras	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K2		Laiapõhjalise riigikaitse kontseptsiooni edasi arendamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
propageerib sportlikke eluviise ning arendab kooli- ja rahvaspordiga tegelemise võimalusi kui olulist osa laia riigikaitset toetavatest tegevustest	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
toetab parima teadmise ning erinevate seisukohtade kaasamiseks riigikaitsepoliitika kujundamisel mõttekodade loomist Sise- ja Kaitseministeeriumi juurde, toetab Kaitseuringute Keskuse, Eesti Välispoliitika Instituudi ja Eesti NATO Ühingu tegevust, samuti ülikoolide juures tegutsevaid kaitse- ja julgeoleku-uuringute keskusi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
seab sisse tasuta kahenädalased riigikaitsekursused kõigile soovijatele, kes ei ole ajateenistust läbinud ega kuulu Kaitseliitu	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	1000 inimese koolitamine aastas, kui 1 grupi suurus on vähemalt 30 inimest			-1,20	-1,20	-1,20	-1,20	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
muudab riigikaitseõpetuse kesk- ja kutseharidust andvate õppeasutuste gümnaasiumiastmes järk-järgult kõigile kohustuslikuks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Valikaine kulu per õpilane ca 90 eur/a. Kutseõppes (kesk) 24 323, gümnaasium 21 540 õpilast. Hinnatud 100% mahtu alates 2016.a..	Riigikaitseõpetust õpib aastas valikainena 4000 gümnaasiumiosa õpilase 146 üldhariduskoolist ja kutsekoolist KAM eelarve 0,354 meur		-3,80	-3,80	-3,80	-3,80	
kaalub sõjaliselt korraldatud eliitõppeasutusena riigikaitse süvaõppega gümnaasiumi loomist (riigikaitsegümnaasium)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	K	Eelduseks ei ole võetud uue kooli loomine, vaid süvaõppeprogrammi juurutamine kooli. 100 õpilase kohta aastas. Süvaõppe koefitsendiks arvestatud 4X valikaine õppe maksumus	Riigikaitseõpetust õpib aastas valikainena 4000 gümnaasiumiosa õpilase 146 üldhariduskoolist ja kutsekoolist KAM eelarve 0,354 meur		-0,01	-0,02	-0,03	-0,10	
soodustab rahvusliku kaitsetööstuse arengut osana riigi kaitsevõime arendamisest (vaatlusseadmed, mehitamata luurelennukid, päästekaatrid, tehnika hooldustoetus, küberkaitse, info kogumise, töötlemise ja jagamise süsteemid (big data) jne), sealhulgas toetab kaitsetööstuse kaasamist rahvusvahelistele missioonidele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
soodustab kaitsetarbelist teadus- ning arengutegevust, toetab Eesti väikese ja keskmise suurusega ettevõtete suuremat kaasamist Euroopa kaitsetööstuse projektidesse ning Eesti ülikoolide osalust rahvusvahelistes julgeoleku- ja kaitsealastes teadusuuringutes	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 6: Riigikaitse laia käsitluse rakendamine ning iseseisva, viivitamatut reageerimist võimaldava kaitsevõime väljaarendamine tasemeni, mis võimaldaks ohtude tõrjumise kuni kollektiivsete kaitsemehhanismide rakendumiseni. Euroopa Liidu ja NATO välispiiri tugevdamine. Kõigi kodanike ja nende ühenduste teadlik ja professionaalne osalemine riigikaitse täpselt väljatöötatud tööjaotuses.	Ü								
teeb täiendava inventuuri taristule, mis peab tagama elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise häda-, kriisi- ja sõjaolukordades, vaatab üle riskiobjektide ohutusnõuded ja järelevalve korralduse, võimalike õnnetusstsenaariumidega toimetuleku meetmed ning tihendab vastavate õppuste korraldamist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2	Lauaõppused on üldjuhul valitsemisalade olemasolevast eelarvest kaetud.	Tegemist juba tänaste tegevustega.		0,00	0,00	0,00	0,00	
käsitleb energia varustuskindlust eraldi tavaolukorras ja kriisiajal. Arendab välja lokaalsed energiavarustuse lahendused elutähtsate teenuste (väeosad, haiglad jmt) toimepidevuse tagamiseks olukorras, kus suur energiataristu ei toimi	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	Ü	Tegevuste ulatus ebaselge. Eeldatavalt osades nimetatud kohtades varuvõimsused vms olemas.							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab valitsuse kriisikomisjoni ja regionaalsete kriisikomisjonide baasil välja kriisijuhtimisekeskused ja nende koordineerimismehhanismi elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamiseks häda- ja kriisiolukordades ning sõjaajal	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	vastavate ruumide väljaehitus			-0,40	-0,40	-0,40	-0,40	
teostab vajalikud investeeringud katkematu side tagamiseks kriisisituatsioonides	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Riigi Infokommunikatsioon SA hinnang. Siit on puudu SIM ja KAM hinnang.	Katkematu side kontseptsiooni arendamine on töös.		-1,10	-1,40	-1,80	-1,80	
toetab elutähtsate teenuste juhtimissüsteemide, isikuandmete jt andmebaaside dubleerimiseks ja turvaliseks hoidmiseks riigipilve välja arendamist ning oluliste andmebaaside turvalist dubleerimist asupaigaga väljaspool Eestit	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2		IT arendused võimalikud SF vahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
soovib Eesti elektrisüsteemi lahtisidumist Venemaast hiljemalt aastaks 2025 ja vastavate tegevuste tunnistamist AS'i Elering strateegiliseks prioriteediks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Mõju ei ole võimalik hetkel hinnata	Rahastamine eeldatavalt võrgutasudest, Euroopa Ühendamise Rahastust jne.						
soovib täiendava Eesti-Läti elektri ülekandeliini rajamist võimalikult kiiresti	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Mõju ei ole võimalik hetkel hinnata	Rahastamine eeldatavalt võrgutasudest, Euroopa Ühendamise Rahastust jne.						
energiajulgeoleku tagamiseks välistab streigiõiguse energiatootmisahelas	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalik õigusregulatsiooni muutmine.					

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
parandab strateegiliselt oluliste maanteed (Tallinn-Ikla, Tallinn-Narva ja Tallinn-Luhamaa) läbilaskevõimet ja nende ühendusteid lennuväljade ja sadamatega	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamise Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2		Transpordi arengukava 2014-2020. Rahastatakse riigieelarvest ja välisvahenditest (nii 2007-2013 kui 2014-2020), sh välisvahendid		0,00	0,00	0,00	0,00	
laiendab Tallinna Lennujaama lennuliiklust, mis võimaldaks vastu võtta suuremaid ja rohkem lennukeid, vajadusel parandab ka teiste lennuväljade vastuvõtuvõimekust	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamise Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2		Tallinna lennujaama arendamine on konkreetne tegevus 2014-2020 välisvahenditest. Regionaalsete lennujaamade vastuvõtuvõimekuse parandamist ei ole välisvahenditest kavandatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
rajab Rail Balticu, mis ühendab Eesti Kesk-Euroopaga	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamise Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Hinnatud Rail Balticu Eestipoolset rahastamismahtu (eeldusel, et EL vahenditest saadakse maksimaalne võimalik rahastamise määr).			-3,4	-5,7	-7,4	-17,6	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
vaatab üle ja vajadusel täiendab kriisi- ja sõjaolukordadeks vajalikud varud (ravimid, energiakandjad, Eesti tootjate toodetud toiduained ja muud elutähtsad kaubad)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	SIM varude hulka kuuluvad relvastus, varustus ja laskemoon (sh abipoliteinikele). Esimesel aastal politsei relvastuse põhiosa uuendamine NATO standarditele vastavaks.	PÕM tegeleb toiduainete varu korraldamisega - vastavad vahendid on PÕM eelarves planeeritud. Sotsiaalministeeriumi eelarves on vastavalt hädaolukorra seadusele ettenähtud vahendid riigi tervishoiuvarude ja isikukaitsevahendite varude haldamiseks (2015.a.a 297 318 eurot).		-5,00	-2,00	-2,00	-2,00	
vaatab üle ja vajadusel suurendab kiirabiüksuste arvu tagamaks kiirabiteenuse kui ühe olulise elutähtsa teenuse toimepidevus	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2	Kiirabiüksuste keskmine maksumus 367 000 eurot.	2015. aastal eraldati kiirabi reformi lõpetamiseks 2,2 mln eurot. 2015. aastal luuakse 7 täiendavat õeüksust ning 3 kiirabi baasi. 2014. aastal rakendatud ümberkorralduste esimese etapi (lisandus 5 üksust ja 3 uut kiirabi baasi) tulemusena on kiirabi kättesaadavus paranenud keskmiselt 16-18%.		0,00	0,00	0,00	0,00	
soovib omandada gaasi põhivõrgu osaluse ettevõttele, milles on riigil kontrolliv osalus. Täna ses geopoliitilises olukorras peab olema tagatud riigi kontroll kriitilise energiataristu üle, tagamaks tarbijate varustuskindlus energiakandjatega igas olukorras	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K2		Muudatus on tehtud. Elering AS on omandanud EG Võrguteenuse üle ainuvalitseva mõju.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab Balti regionaalse gaasitaristu (Soome ja Balti riikide vaheliste ühenduste, sealhulgas <i>Baltic Connector</i> 'i) kiiret väljaarendamist ning selle liitmist ühise Euroopa Liidu gaasituruga (sh GIPL ehk Poola-Leedu gaasitoru)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Mõju ei ole võimalik hetkel hinnata	Rahastamine eeldatavalt vähemalt osaliselt Euroopa Ühendamise Rahastust jne.						
toetab LNG terminalide ehitamist Eestisse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 7: Elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine häda-, kriisi- ja sõjaolukordades. Venemaast sõltuvuse (gaas, elekter, transpordiühendused jne) minimeerimine ning infra- ja tarneühenduste mitmekesistamine, sealhulgas Eesti energia- ja transpordisüsteemide ühendamine Kesk-Euroopa ja Skandinaaviaga. NATO kollektiivkaitse rakendamiseks kriitilise tähtsusega tsiviiltaristu väljaarendamine.	K	Eeldatavalt osaline rahastamine Euroopa Ühendamise Rahastust ja võimalik, et ka erasektorist. Riigieelarve kulu pole võimalik hetkel hinnata.							
ühendab siseriikliku situatsiooniseire ning -analüüsi võimekused	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K		Teemaga tegeletakse, tase AK.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
suurendab kiirreageerimisvõimekust omavate politseinike hulka kaks korda ja arendab politsei koostööd Kaitseväe ja Kaitseliidu vastavate struktuuridega (nn roheliste mehikeste tõrjeprogramm)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Kiirreageerijate täiendav palkamine, nende varustamine ja väljaõpe.			-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	
tõstab sisejulgeolekus töötavate inimeste palku, vaatab üle sisejulgeoleku süsteemi töötajate motivatsioonipaketi tervikuna, sihiga motiveerida väljaõpetatud spetsialiste pikaajalisele teenistusele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	10% kasvu summa: JUM (vangistusseaduse alusel töötavad ametnikud), RM (Tollikorralduse osakond ja uurimisosakond), SIM (politsei-, piirivalve- ja päästametnikud)			-15,00	-15,00	-15,00	-15,00	
alustab debatti politseiniku baashariduse pikendamise üle	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								
parandab päästeteenistuse ja politsei varustatust, sealhulgas soetades lähiaastail ca 100 uut päästeautot ja ca 300 politseiautot. Enamiku väljavahetatavatest päästeautodest kingib riik vabatahtlikele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	400 sõiduki täiendavad ülalpidamiskulud	EL 2014-2020 vahenditest on kavandatud ca 80 uue päästesõiduki soetamine. Samuti on planeeritud PPA autopargi uuendamine.		-0,31	-2,57	-1,29	-3,46	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
võtab kasutusele uue e-politsei süsteemi, mis lihtsustab politsei tööd välitingimustes ja lühendab menetlustele kuluvat aega	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Mahuhinnang aastast 2012. Alates 2018. aastast lisanduv hoolduskulu 20% investeringust.			-0,15	-0,75	-0,72	-0,72	
tugevdab veepäästevõimekust	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Soetatakse juurde 10 päästepaati. 2017-2019 a soetatakse juurde kolm senistest suurema kandevõimega kopterit (arvestatud lisanduva eksploatatsioonikuluga 15% - meeskonnad, väljaõpe, kütus, varuosad, hooldus, kindlustus jms); suurendatakse vabatahtlike päästjate rahastust; tõstetakse merepäästevõimekust.			-2,65	-35,19	-46,10	-44,24	
jätkab politsei- ja päästeteenistujate töötingimuste parandamist rajades uusi või rekonstrueerides olemasolevaid teenistushooneid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab Tallinnas lõplikult välja Sisekaitseakadeemia põhiõppekompleksi. Rajab Narvasse Sisekaitseakadeemia praktikabaasi ning politsei kiirreageerimise võime väljaarendamiseks spetsiaalse väljaõppekeskuse. Sellega tagab Ida-Virumaal aastas vähemalt 100 täiendava vormikandja kohalolu	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Praktikabaasi rajamise hinnanguline maksumus 2014.a prognoosi põhjal. Puudu on kaasnevad püsikulud.	SKA õppekompleksi korrastamine on planeeritud välisvahenditest (ERF)		-2,00	-2,20	0,00	0,00	
toetab sisejulgeolekualast eelkuteõpet gümnaasiumides	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Gümnaasiumis ca 21 500 õpilast, õpe valikainena ca 90 eur/õpilane/a.	Riigikaitseõpetust õpib aastas valikainena 4000 gümnaasiumiosa õpilase 146 üldhariduskoolist ja kutsekoolist KAM eelarve 0,354 meur		-1,90	-1,90	-1,90	-1,90	
toetab eelkõige piiräärsete maakondade gümnaasiumites piirivalvelise ja muu sisekaitse eelõppe andmist	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü	Kulu ühe õpilase kohta 90 eur/a	Riigikaitseõpetust õpib aastas valikainena 4000 gümnaasiumiosa õpilase 146 üldhariduskoolist ja kutsekoolist KAM eelarve 0,354 meur						
viib lõpuni häirekeskuse reformi, et inimesi abistavate päästeteenistuste – politsei ja kiirabi väljasõidud saaksid koordineeritud ühest kohast ja õige abi jõuaks seeläbi kiiremini kohale	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.	Häirekeskuse reform on lõpule jõudmas 2015						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seadustab raskete kuritegude toimepanijatele täiendavate piirangute seadmise võimaluse (nt pedofiilidel jt seksuaalkurjategijatel ja narkokurjategijatel ei võimaldata muuta nime jmt)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Aluseks võetud huvide deklaratsioonide register (HDR): arendamine ja hooldus		Vajalikud õigusaktide muudatused. Võimalik, et vaja arendada registreid	-0,20	-0,07	-0,07	-0,07	
seab eesmärgiks vähendada aastaks 2025 õnnetuste arvu ja kahju Põhjamaade tasemele	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								
sätestab, et alates aastast 2020 tohib Eestis turule tuua vaid sisseehitatud 112 päästekutsungi automaatsüsteemiga sõiduautosid	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalik on vastavate regulatsioonide loomine.					
kaasab ühiskonna ohutusalase teadlikkuse tõstmiseks rohkem ühiskondlikke partnereid ennetustöösse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
parandab autoriõiguste tsiviilõiguslikku kaitset ning keskendab senisest enam tähelepanu võitlusele tarkvara- ja netipiraatlusega, mis ohustab rahvuslikku julgeolekut, kahjustab Eesti rahvusvahelist mainet ja kahandab maksutulud	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.							
reguleerib seadusandlikult detektiivinduse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalikud õigusaktide muudatused.					
hindab motiveeritud vabatahtlike, tagab nii vabatahtlikele päästjatele (sh merepäästjatele), naabrivalvele kui ka abipolitseinikele stabiilse rahastuse, toetab vabatahtlike päästjate koolitamist elupääste- ja erivõimekuste suurendamiseks ning vabatahtlike katusorganisatsioone	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K2		Toetuste mehhanismid on juba ka praegu olemas		0,00	0,00	0,00	0,00	
kaasajastab julgeolekuasutuste tegevust reguleeriva seadusandluse	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalikud õigusaktide muudatused.					

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
tõstab Teabeameti luure- ja KAPO vastuluurevõimekust ning Keskkriminaalpolitsei võimekust raske kuritegevusega tegelemisel (sealhulgas suurendades nende eelarveid)	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K	Riigisaladusega seotud kulu							
ajakohastab julgeolekuasutuste tsiviilkontrolli süsteemi, et minimeerida korruptsiooni- ja kuritarvituste riski	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	K1	Kulusid ei kaasne.							
taotleb NATO liitlaste poolt ühiselt rahastatava vaba ajakirjanduse põhimõtetest lähtuva rahvusvahelise telekanali (<i>à la</i> CNN, BBC) loomist venekeelsena, programmiakendega piirkondlikeks saadeteks	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								
taotleb Rahvusringhäälingu (ERR) kujundamist Eesti kvaliteetajakirjanduse tippkeskuseks ja tõstab ERRis töötamise prestiiži ajakirjanike silmis, sealhulgas ERR ajakirjanike palgatõusu näol. Peab avalik-õigusliku meedia ülesandeks Eesti demokraatlikest väärtustest lähtuva informatsiooni kättesaadavust kõikidele elanikkonnagruppidele.	Rahvusliku julgeoleku strateegia. Eesmärk 8: Eesti elanike turvatunne. Eesti elanike objektiivne informeerimine ning psühholoogilise kaitse arendamine, mis võimaldaks vältida vaenulike infomanipulatsioonide mõju. Tsiviilkontrollile alluvate ja liitlastega igakülgset koostööd tegevate eriteenistuste võimekuse oluline tõstmine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
reformib siseriiklikud ettevõtluse toetamise reeglid (EAS, Arengufond, Kredex), et välistada toetuste kahjustav toime konkurentidele siseturul ja keskendada riigi tugi välisriikidele tegutsevate ettevõtete toote- ja teenusedisaini, tehnoloogiaühpe, turunduse ning muu ekspordivõimekuse suurendamisele, samuti tehnoloogilist innovatsiooni kandvatele idufirmadele	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Toetatakse EL 2014+ ettevõtlusmeetmetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
töötab välja riigi maavarade kasutamise pikaajalise strateegia, mis annab ettevõtjatele investeerimisjulguse ja loob majandusele täiendava kasvuvõime	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	Ü								
C. Rahanduspoliitilised ja korralduslikud sammud										
Reformierakond:										
fokuseerib Euroopa Liidu tõukefondide toetused arendustegevusele, suunamaks ettevõtteid tehnoloogiainvesteeringutele ja tootearendusele	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		EL 2014+ ettevõtlusmeetmetest toetatakse olulisel määral ettevõtete tehnoloogiainvesteeringuid ja tootearendus/arendustegevust. Näiteks meede "Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaaitamiseks ning juhtimisvõimekuse tõstmiseks", eelarve kokku 263 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob Euroopa riikide parimaid kogemusi arvestades lisamotivaatoreid erakapitali kaasamiseks teadus- ja arendustegevuse rahastamiseks ning seab sihiks jõuda teadus- ja arendustegevuse rahastamisel 3%ni SKTst	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K	RM 2016 SKP prognoos 21 777 mln eur, 2016 kõikide ministriteeriumite TA eelarved 173,6. Erasektori oodatav panus 436 mln eur.	Lähtutatakse EL 2014+ meetmete kujundamisel. Erasektori TA kulutuste osakaalu suurendamine SKP-st on üheks ÜKP fondide kasutamise rakenduskava eesmärgiks.		-43,40	-43,40	-43,40	-43,40	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
suurendab rakendusuuringute rahastamist	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K	2015.a RE Instituutsionaalsed uurimistoetused, 30,1 mln; personaalsed uurimistoetused 8,1 mln eur. Arvestatud 1% kasv.	Rakendusuuringuid toetatakse EL 2014+ meetmest "TA programm nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades", eelarve kokku 56,11 mln EUR (EL osalus 35,5 mln EUR). 1% kasvu korral 561 000 EUR.		-0,38	-0,38	-0,38	-0,38	
algatab arvestatava auhinnafondiga ideekonkursid Eesti teadlaste ja ettevõtjatele äriahenduste leidmiseks millenniumiprobleemidele (globaalne rahvastikukasv, vananemine, kliimamuutused ja migratsioon, ressurssidefitsiit, ohuõhudev jmt)	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		EL 2014+ meetmetest toetatakse ettevõtluse edendamist ja uusi teadusalgatusi.		0,00	0,00	0,00	0,00	
soosib riigiasutuste ja riigiettevõtete osalemist Eesti päritolu tehnoloogilise innovatsiooni praktilisel edendamisel pilootprojektide harjutusväljakutena	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Nõudluspoole poliitika (riik innovaatilistele lahendustele tellijana) toetatakse EL 2014+ vahenditest, eelarve 20 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab koostöös ülikoolide ja ettevõtete toetusmeetme patentide vormistamiseks ja komertsialiseerimiseks	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Patentide vormistamist ja komertsialiseerimist toetatakse EL 2014+ meetmetest (tehnoloogia arenduskeskused / klastrid, eelarve kokku 100 mln EUR, EL toetus 50 mln EUR).		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
soosib Eesti kõrgharidus- ja teaduskeskuste sügavamalt rahvusvahelistumist ja tihedamat omavahelist ning rahvusvahelist teaduskoostööd; soosib välisinvestorite kaasamist T&A arengusse (üliskoolid, praktikabaasid)	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Rahvusvahelist koostööd toetatakse EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve 129 mln EUR; "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine", eelarve 57,9 mln EUR; "Teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks" eelarve 41,2 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
soosib suurema lisandväärtusega majandusele üleminekut toetavat teadmiste ja oskuste impordi, sealhulgas arendab välja meetme välisõppejõudude ja ettevõtjate kaasamiseks ülikoolide õppeprogrammidesse	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Välisõppejõudude kaasamist toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine" eelarve 57,9 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sihiks kohalike ressursside oluliselt tootlikuma, säästlikuma ja efektiivsema kasutamise. Peab õigeks riigile kuuluvate toormeressursside jaotamisel võtta arvesse töötlemistehnoloogiat tihedust ja ressursikasutuse (energia, keskkond, finantsid) säästlikkust	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Ressursisäästu toetatakse EL 2014+ meetmest "Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus", eelarve kokku 272,8 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
töötab välja ja rakendab strateegia Eesti globaalseks turundamiseks ajude, investeeringute, töökohtade ja turismi sihtkohana	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Elluviimist toetatakse EL 2014+ vahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab aktiivselt Eesti ettevõtjate tegevust välisurgudel, sealhulgas kaubavahetust lihtsustavate ning Eesti ettevõtjate investeeringuid kaitsvate lepingute sõlmimist	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Toetatakse EL 2014+ meetmetest.	Võib eeldada seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab e-arvete süsteemi kasutuselevõttu, muutes arveldusprotsessi kiiremaks ja lihtsamaks	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Protsess toimub, rahastamine EL vahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab välja globaalse EESTI-võrgustiku, millesse kuuluvad Eesti välisesindused, aukonsulid-ärisaadikud, välismaal elavad ja töötavad kaasmaalased ning Eesti sõbrad ja nende ühendused	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Tegevused kavandatud Made in Estonia 3.0 tegevuskavas, millel on olemas rahaline kate "Eesti ettevõtete abistamisest (nõustamine turule sisenemisel) huvitatud tugiisikute võrgustiku rakendamine välisriikides". Ärisaadikute võrgustiku tööd koordineerib EAS-i rahvusvahelistumise divisjon.		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab üleilmse levikupotentsiaaliga omamaise kultuuriloomingu rahvusvahelist turundamist	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2		Kultuuriloomingu rahvusvahelist turundamist toetatakse EL 2014+ ettevõtlusmeetmetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
töötab välja e-riigi lahenduste turundamise ja ekspordi tervikliku strateegia	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	K2	Strateegia koostamine ei too kaasa lisakulusid	„Made in Estonia 3.0“ sisaldab Eesti välisinvesteeringute ja ekspordi tegevuskava aastateks 2014-2017. Kooskõlas Ettevõtluse kasvu strateegia ja Infoühiskonna arengukava eesmärkidega.		0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sihiks Eesti kujunemise maailma e-majanduse püsivaks liidriks ja tipptasemel tegutsemiskeskonnaks infotehnoloogiarakendusi arendavatele ettevõtetele	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	Ü								
viib ellu avatud residentsuse programmi ehk programmi "10 miljonit e-kodanikku" ning arendab järjepidevalt e-kodanike tarbeks mõeldud teenuseid	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	D	Vt rida 41			0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadustandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
valmistab korralikult ette (ennekõike personali ja taristu osas) ja viib sisukalt läbi mainekujunduslikult olulise Eesti EL-eesistumise aastal 2018, ühendades selle Eesti Vabariigi 100-nda juubeli tähistamisega	Majandus. EESMÄRK 1: Eestile maailmamajanduses soodsama koha võitmine, maailmaturule kallimate kaupade ja teenuste pakkumine.	D	Riigikantselei on tegevustega alustanud ning 66 mln on planeeritud ka kehtivas riigieelarvestrateegias . EV 100 mõju real 406							
A. Väärtused: tippasemel haridus	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.									
Reformierakond:										
seab sihiks sellise haridussüsteemi, mis arendab Eesti inimeste ettevõtlus- ja innovatsioonivaimu ning kõrget kohanemisvõimet muutuva maailmaga	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	Ü								
B. Õiguspoliitilised sammud										
Reformierakond:										
integreerib esmase finantskirjaoskuse, ettevõtlusõppe, programmeerimise ja robotika kõigi haridusastmete õppekavadesse ning laiendab selleteemaliste vaba- ja valikainete valikut	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Finantskirjaosakust edendatakse EL 2014+ vahendite kaasabil.		0,00	0,00	0,00	0,00	
kutsehariduse paremaks sidumiseks tööturu vajadustega kaalub kutsehariduse osalist üleviimist eraõiguslikele alustele ning toetuskeemide loomist kutseharidusse panustavatele ettevõtetele	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Sarnase eesmärgiga tegevused EL 2014+ meetmest Õppe seostamine tööturu vajadustega.		0,00	0,00	0,00	0,00	
B. Rahanduspoliitilised sammud										
Reformierakond:										
kaalub Euroopa Liidu tõukefondide raha kasutamist selleks, et soodustada magistriõppe raames üliõpilaste 6 - 12-kuulist õpet mõnes Euroopa Liidu tippülikoolis	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Mobiilsust toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine", eelarve 57,9 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
suurendab võimalusi eraraha kaasamiseks kõrgharidusse	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Ettevõtete ja kõrgkoolide koostööd soodustatakse EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve 129 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
C. Korralduslikud tegevused										
Reformierakond:										
lähtub arusaamast, et üheks tõhusamaks võimaluseks üle saada demograafilistest põhjustest tingitud tööjõupuudusest on töötajate haridustaseme tõstmine ja hariduse sisu pidev uuendamine	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Olemasoleva poliitika jätkamine. EÕS aastani 2020		0,00	0,00	0,00	0,00	
kaasab hariduse kvaliteedi tõstmiseks hariduspoliitika planeerimisse ning teostamisse tööandjad	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Olemasoleva põhimõtte jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab veebipõhiseid õpikeskkondi, muuhulgas vajalike litsentside riigile omandamise teel, et anda kõigile võimalus neid kasutada ajaliste ja territoriaalsete piiranguteta	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt		0,00	0,00	0,00	0,00	
kutseõppe ja tegeliku tööelu paremaks sidumiseks lõimib kutseõppe õppekavasse töökohapõhise õppevormi (nn õpipoisioõppe), mille õppekavakujunduse peamine sisend tuleb tööandajatelt	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Toetatakse EL 2014+ meedest "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele"		0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sihi, et töötuskindlustussüsteem ja aktiivsed tööturupoliitika hõlmaksid elukestva õppega vähemalt 20% tööealisest elanikkonnast	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Elukestva õppe eesmärk 2020: täiskasvanud osalejaid (25-64) 20%.		0,00	0,00	0,00	0,00	
taotleb ühiskondlikku kokkulepet riigi, ettevõtjate, ametiühingute ning meedia vahel, julgustamaks eestimaalasi (eriti noori) tegelema ettevõtlusega ning olema oma sihtide seadmises ambitsioonikad	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Ettevõtusteadlikkust toetatakse EL 2014+ vahenditest "Ettevõtusteadlikkus", eelarve 18,4 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sisse ettevõtjate päeva tähistamise tava, tunnustamaks riiklikul tasandil neid kaaskodanikke, kes on võtnud riske, et anda rahvale tööd	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab eraldi programmiga 55+ vanuses töötajate täiendõpet	Majandus. EESMÄRK 2: Eesti inimeste teadmiste, oskuste ja ettevõtlikkuse suurendamine.	K2		Olemasoleva poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
A. Väärtused: atraktiivne ettevõtluskeskkond	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine									
Reformierakond:										
seab sihiks Eestist maailma ühe kõige atraktiivsema ettevõtluskeskkonna loomise, toetamaks kodumaise kapitali investeerimist Eestisse ja välisinvesteeringute sissevoolu Eesti konkurentsivõime tõstmiseks	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
peab vankumatult kinni läänelikest arusaamadest õigusriigist, stabiilselt toimivast parlamentarismist ja demokraatiast ning omandiõiguste, vaba konkurentsi ja kapitali vaba liikumise kaitsest	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
lähtub põhimõttest, et riik sekkub ettevõtlusse võimalikult vähe, tehes seda vaid turutõrgete korral	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
säilitab ühetaolise tulumaksusüsteemi ja ettevõtete investeeringute tulumaksuvabastuse	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K	Täiendavaid kulusid või tulusid ei kaasne			0,00	0,00	0,00	0,00	
seab sihiks liikumise tulude maksustamiselt tarbimise, saastamise ja pahede maksustamisele	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
toetab vabakaubandusleppide Euroopa Liidu ja USA, aga ka EL ja teiste suurriikide vahel (tarbijale odavamad Jaapani, Korea, Kanada ja USA kaubad ja tootjale kergem ligipääs turule)	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
investeeringuskeskkonna stabiilsuse huvides kehtestab saaste- ja ressursimaksud pikaks ajaks ette; saastamine ei tohi muutuda ajas odavamaks	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K	Keskonnatasude seaduse muutmise seadus (menetluses).	Keskonnatasude seaduse (praegu menetlemisel) ja asjaomase ressursitasude määruse muutmine suurendab riigieelarvetulusid.		4,00	5,00	6,00	6,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab haridussüsteemi, mis tõstab Eesti inimeste kohanemisvõimet muutuva maailmaga, töömoraali ja -oskusi	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		EL 2014+ sarnase eesmärgiga tegevused planeeritud meetmest "Õppe seostamine tööturu vajadustega" eesmärgil, et õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele		0,00	0,00	0,00	0,00	
B. Õiguspoliitilised sammud										
Reformierakond:										
huvide konfliktide vältimiseks ja konkurentsijärelevalve tõhustamiseks viib Konkurentsiameti Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi haldusalast Justiitsministeeriumi haldusala	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K1	Eelarvete ümbertõstmise kuludid ei kaasne.			0,00	0,00	0,00	0,00	
investeeringute kaitse tugevdamiseks ja kiirendada kohtumenetluse kiirendamiseks vaatatakse läbi ja reformitakse pankrotti ning täitemenetlust reguleeriva seadusandluse	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K1	Kuludid ei kaasne.							
kaasajastab äri- ja investeerimisühingute struktuure reguleerivat seadusandlust	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
jätkab topelemaksustamise vältimise lepingute sõlmimise oluliste ekspordipartneritega	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
C. Rahanduspoliitilised sammud										
Reformierakond:										
võtavad ettevõtete toetamisel suuna asendada investeeringutoetused finantsinstrumentidega (laenuid, garantii) või kasutada neid kombineeritult	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
vähendab tööjõumakse, sealhulgas sotsiaalmaksu 2% võrra ja töötuskindlustusmaksu määra 1,95 protsendini	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K	RM prognoos suvi14, SM määr 2017 32%, 2018 32%, 2019 31%; RM prognoos suvi14, TKM mõjule lisaks on arvestatud füüsilise isiku tulumaksu positiivse mõjuga		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-26,00	-108,00	-114,00	-212,00	Kerge inflatsiooniline mõju. Tööjõukulu suhteliselt odavamaks muutmine põhimõtteliselt soodustab tööjõu rohkemat kasutamist tootmissisendina kapitaliga võrreldes.

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
hoidub investeeringute maksustamisest	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
annab iga maksukeskkonna muudatusega kohanemiseks mõistliku üleminekuaja	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
võtab meetmeid kapitali kättesaadavuse parandamiseks väikestele ja keskmistele ettevõtetele (fondifond)	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		Varajase faasi fondifondi loomiseks riskikapitali pakkumiseks on kavandatud EL 2014+ meetmest 60 mln EUR (EL osalus). Laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse väljastamiseks 85,5 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
vabastab ettevõtte tulumaksust kasu välismaal asuvate tütarriühingute võõrandamisest	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K	Hindamiseks vajalikud andmed puuduvad.							
D. Korralduslikud tegevused										
Reformierakond:										
jätkab äri- ja akadeemiliste ekspertide kaasamist poliitiliste otsuste kavandamise	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
jätkab reforme, mille sihiks on avalike teenuste pakkumise ja nende tugiteenuste (raamatupidamine, personaliarvestus, hanked) konsolideerimine ning digitaliseerimine (uued e-teenused nagu e-arve, uus e-maksuamet jm)	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		Täiendavad IT laehendused võimalikud SF vahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
ei lase kasvada avaliku sektori töökohtade arvu suhtena tööealisesse elanikkonda	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
korrastab rahvastikuregistri ja seob selle reaalselt teiste registritega	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K	Statistikaameti hinnangul vajalik ca 12 mln, osa kulusid osutuvad tõenäoliselt abikõlblikuks SF vahenditest	Tegevusi planeeritakse seoses 2020 rahvaloendusega.		-3,00	-3,00	-3,00	-3,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
jätkab ettevõtlusega alustamise, väikeettevõtete tegevuse ja riigiga suhtlemise lihtsustamiseks loodud e-keskkonna arendamist (Ettevõtjaportaali, uus e-maksuametine)	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		IT arendused võimalikud SF vahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab kodumaise kapitalituru arendamist viisil, mis ei koorma maksumaksjat ja on majanduslikult jätkusuutlik	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
viib ellu riigiettevõtete tervikliku omandipoliitika, säilitades riigi omanduses vaid strateegiliselt olulised ettevõtted. Riigi omandisse jäävatele ettevõtetele seab selged omanikuootused	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		I kv 2015 valmib riigiettevõtete omanikupoliitika roheline raamat.		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab taristut (<i>open data</i> , e-residentsus jne), mis võimaldavad uute äriühenduste loomist erasektori poolt	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	K2		IT arendused võimalikud SF vahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
majanduskasvu ja ausa konkurentsi huvides tagab maksude parema kogumise nende tõstmise asemel	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
hoiab maksupoliitika stabiilsust ja suurendab maksukeskkonna ennustatavust – annab muudatustega kohanemiseks võimalikult pika aja, kehtestab saaste- ja ressursimaksud pikaks ajaks ette	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	ü								
muudab ettevõtjate aruandluse ja kontrolli automaatseks ning vähekoormavaks	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
Eesti atraktiivsuse suurendamiseks äri- ja investeerimissihtkohana parandab lennuühendusi Euroopa pealinnade ja finantskeskustega	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	Ü								
laiendab Tallinna Lennujaama lennuliiklusalat, mis võimaldaks vastu võtta suuremaid ja rohkem lennukeid, vajadusel parandab ka teiste lennuväljade vastuvõtuvõimekust	Majandus. EESMÄRK 3: Rohkem kapitali töötaja kohta ja kaasaegse taristu rajamine	D	Vt rida 128	Tallinna lennujaama arendamine on konkreetne tegevus 2014-2020 välisvahenditest. Regionaalsete lennujaamade vastuvõtuvõimekuse parandamist ei ole välisvahenditest kavandatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
peab maailmaturul läbilõigivõimeliste ettevõtete ja ettevõtlusharude esilekerkimise peamiseks eelduseks vabaturumajandusliku konkurentsikeskkonna olemasolu, mitte riiklike otsuseid ühe või teise haru administratiivseks eelistamiseks	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	Ü								
näeb suurema lisandväärtuse loomise võimalust IT, disaini ja inseneritehnoloogiliste lahenduste rakendamises kõikides tootmisharudes. Rahvusvaheline turundus ja tootearendus/innovatsioon on ekspordivõimekuse tõstmiseks ühtmoodi oluline nii teenindussektoris, põllumajanduses kui töötlevas tööstuses	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	K2		IT ja disaini lahenduste rakendamist kõikides tootmisharudes toetatakse EL 2014+ vahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
killustatuse vältimiseks peab mõistlikuks kasvuvalade arendus- ja innovatsiooniklastrite loomist	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	K2		Klastreid ja tehnoloogia arenduskeskusi toetatakse EL 2014+ vahenditest "Riigi rahastatavad koostööstruktuurid (näiteks klastritele ja tehnoloogiaarenduskeskustele)", eelarve 100 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
algatab riigireformi, mille sisuks on avaliku sektori ülesannete selge ja täpne jaotus ning nende ülesannete täitmiseks vajalike institutsioonide võrgu optimeerimine	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	Ü								
B. Õiguslikud sammud										
Reformierakond:										
arendab õiguslikke võimalusi Eesti kui digimaailma ärikeskuse tekkeks, et välismaistel ettevõtetele oleks võimalik oma ärid mugavalt Eestisse registreerida	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	Ü								
toetab energiasäästu tagavate meetmete juurutamist, sealhulgas ligi- nullenergia ehitusnõuete	Majandus. EESMÄRK 4: Nutikas spetsialiseerumine ja riskide hajutamine.	Ü								
C. Rahanduspoliitilised sammud										
Reformierakond:										

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
C. Rahanduspoliitilised sammud: majanduskasvu ja töökohtade loomist soodustav maksureform – tööjõumaksude vähendamine 750 € töötaja kohta										
Reformierakond:										
vähendab maksuerandeid ja mahaarvamisi ning kärbib maksukulusid, mis jaotuvad sotsiaalselt ebaõiglaselt ja ebatõhusalt	Majandus. EESMÄRK 5: Kogu ühiskonna kaasamine majanduskasvu hüvede loomisse ja jagamisse.	K	RM 2014 a. suveprognoosi kõikide maksukulude summa ilma pensionide tulumaksuvabastuse maksukuluta ja ravimite sooduskäibemaksu kuluta (osakaal kõigist maksukuludest 62%). Muidu vastuolu vastava lubadusega keskmine pension maksuvabana hoida. Erakond täpsustas ka, et ravimite sooduskäibemaksu nad ei soovi kaotada.	Jätkata senist praktikat - võimalikult vähe maksuerisusi.		130,00	133,00	138,00	143,00	Kerge inflatsiooniline mõju.
kahekordistab tulumaksuvaba miinimumi määra, tõstes selle 300 euroni kuus	Majandus. EESMÄRK 5: Kogu ühiskonna kaasamine majanduskasvu hüvede loomisse ja jagamisse.	K	RM prognoos suvi14, MVT 2017 200€ kuus, 2018 250€, 2019 300€		Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	-78,00	-177,00	-277,00	Kerge inflatsiooniline mõju. Madalalpalgaliste maksukoormuse märgatav vähendamine ilmselt aitab oluliselt luua uusi töökohti ka madala lisandväärtusega valdkondades. Positiivne mõju madalalpalgaliste toimetulekule ning tulujaotuse paranemisele.

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
loob Noorte Kultuurikaardi – iga põhikooliealine laps saab endale isikustatud kaardi, mis annab soodustatud sissepääsu kultuuriasutustesse ja -üritustele	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väärikaid perekondi.	ü	Kultuuriüritused ja soodustuse määr ei ole selged							
arendab vanemaharidust ja vanemlust toetavaid teenuseid	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väärikaid perekondi.	K2		Sotsiaalministeerium viib läbi Euroopa Majanduspiirkonna programmi „Riskilapsed ja –noored“ ellu tõendus põhise vanemlusprogrammi. Programm keskendub individuaalsetele, perekondlikele kui ka kooliga seonduvatele teguritele, mis laste arengut ja tulemusi mõjutavad. Tänu programmile on lapsevanematel võimalus edaspidi saada abi ja tuge seoses laste käitumis-, emotsionaalsete probleemide ja arenguküsimustega. Eestikeelne pilootprojekt viiakse ellu 2015. aastal.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
töötab välja laste ja perede vaesuse vähendamise meetmed, arendades edasi vajaduspõhiseid peretoetusi ja –teenuseid	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Õnn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	K2		Laste ja perede arengukava 2012–2020 strateegiline eesmärk "Eestis on perede adekvaatset majanduslikku toimetulekut toetav kombineeritud toetuste ja teenuste süsteem, mis pakub perele püsivat kindlustunnet". Vabariigi Valitsuse 2011-2015. aasta tegevusprogrammi järgi koostab Sotsiaalministeerium Peretoetuste ja teenuste rohelise raamatu. Keskendutakse kahele olulisele teemablokile - laste ja lastega leibkondade vaesuse leevendamine ja sündimuse suurendamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
rakendab 2016. aastal uue riikliku lastekaitsekorralduse, mis on suunatud laste ja noorte sotsiaalsete ja terviseriskide ennetamisele ning vähendamisele (sealhulgas tugiteenused peredele, nt perelepitusteenus)	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	K	Uue riikliku lastekaitsekorralduse rakendamise kulud vastavalt lastekaitse seaduse eelnõu seletuskirjale. Riigile kaasnevad täiendavad kulud lastekaitse rakendatavuse ja meeskondade loomiseks, lastekaitsetöötajate täiendus-õppe- ja lastekaitsetöötajate tööndustamise kulud 2016.a. 848 858 eurot, 2017.a. 982 844 eurot, 2018.a. 1 124 336 eurot, 2019.a. 1 160 035 eurot	Uus lastekaitse seadus jõustub alates 2016. aastast.		-0,80	-1,00	-1,10	-1,20	
arendab vanemliku hooleta lastele perepõhiseid asendushooldusvorme, tagamaks laste hooldatus ja kasvamine perekonnas, mitte institutsioonis	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	K2		EL 2014+ tegevus "Asendushoolduse kvaliteedi tõstmine ja asendushoolduse vormide mitmekesistamine tugiteenuste ja järelhoolduse arendamise kaudu." Eelarve 6 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab andmevahetust tervise infosüsteemi kaudu, et tagada kõikide laste hõlmatus hambaraviga	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
parandab hoolekandeteenuste kvaliteeti, töötades välja ühtse kvaliteediraamistiku ja juhised teenuseosutajatele ja tellijatele, kohalikele omavalitsustele	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	K2		EL 2014+ tegevuse "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused" üks osa. Eelarve 12,9 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
sätestab jõulised riikliku sunni meetodid laste elatistrahade maksimisest kõrvalhoidjatele (riigitoetuste maksimisest ja riigi antavate tegevuslubade väljastamisest keeldumine, elatistrahade mahaarvamine tulumaksutagastuselt ja kogumispensioni fondidest), annab suuremad volitused täitevametnikele elatistrahade sissenõudmiseks ning muudab elatistrahade kehtivaks kuni võlgade tasumiseni	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 1: Önn on lastes. Negatiivsete rahvastikutrendide pööramine positiivseks – rahvastiku juurdekasv, rohkem hästi hoitud ja kasvatatud lapsi ning õnnelikke ja väarikaid perekondi.	K	Valitsemisalade analüüs: Liiklusregistri arendamine 60 000 eurot, relvaregistri arendamine 10 000 eurot, politsei andmebaasi arendamine 64 800 eurot, kalanduse harrastuspüügi infosüsteemi arendamine 100 000 eurot.		Õigusaktide muudatused.	-0,20	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
vähendab uute töökohtade loomise soodustamiseks tööjõumakse – töötuskindlustusmaks alaneb 1,95 %-ni ja sotsiaalmaks 31 %-ni – ning kahekordistab tulumaksuvaba miinimumi	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K	RM prognoos suvi14, SM määr 2017 32%, 2018 32%, 2019 31%; RM prognoos suvi14, TKM mõjule lisaks on arvestatud füüsilise isiku tulumaksu positiivse mõjuga		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-26,00	-186,00	-291,00	-489,00	Inflatsiooniline mõju. Madalalpalgaliste maksukoormuse märgatav vähendamine ilmselt aitab oluliselt luua uusi töökohti ka madala lisandväärtusega valdkondades. Tööjõukulu suhteliselt odavamaks muutmise põhimõtteliselt soodustab tööjõu rohkemat kasutamist tootmissisendina kapitaliga võrreldes. Positiivne mõju madalalpalgaliste toimetulekule ning tulujaotuse paranemisele.
jätkab tööseadusandluse ajakohastamist, sealhulgas:	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		Tööinspektsiooni ja Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna põhitegevus. Lisaks ESF programmi "Tööelu kvaliteedi parandamine 2009-2014 tegevus. 2015. aastal 431 600 eurot. EL 2014+ meede "Tööandajatele ja töötajatele suunatud tegevus", eelarve 7,4 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
- vaatab üle töötervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid ning arvestab nende täpsustamisel ettevõtte suuruse ja töötamise vormidega	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2	Analüüs ei eelda täiendavat kulu	Tööinspeksiooni ja Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna põhitegevus. Lisaks ESF programmi "Tööelu kvaliteedi parandamine 2009-2014 tegevus 2015. aastal 431 600 eurot. EL 2014+ meede " Tööandajatele ja töötajatele suunatud tegevus", eelarve 7,4 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
- vaatab üle töö- ja puhkeaja regulatsioonid ning ajakohastab neid muutunud töövormidest lähtudes, nii et töötaja korraldus oleks paindlik ning arvestaks tööandja ja töötaja tegelike vajaduste ja võimalustega	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		Tööinspeksiooni ja Sotsiaalministeeriumi tööelu arengu osakonna põhitegevus. Lisaks ESF programmi "Tööelu kvaliteedi parandamine 2009-2014 tegevus 2015. aasta eelarve 431 600 eurot. EL 2014+ meede " Tööandajatele ja töötajatele suunatud tegevus", eelarve 7,4 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob e-võimalused töötajatele oma õiguste eest seismiseks ilma vahendusorganisatsioonideta või vabakondlikult organiseerudes	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine	Ü	Ei ole võimalik hinnangut anda, kuna lubaduse sisu on ebaselge.							
rakendab edukalt 100 000 inimest puudutava töövõimereformi ja tagab uue töövõimetoetuste süsteemi kestlikkuse. Eesmärk on inimese töövõime säilitamine ja parandamine, töötuse ja töövõimekao ennetamine ning tööandja toetamine töökeskkonna parandamisel. Toetab inimeste naasmist tööturule ning soovib, et inimesed töötamise asemel ei liiguks varasele pensionile	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014+ meede "Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine". Eelarve 198,9 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele.

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
arendab lapsehoiu- ja puudega laste hoolekandeteenuseid hoolduskoormust kandvatele inimestele, et vähendada vanemate hoolduskoormust ja takistusi tööturul osalemiseks. Mitmekesistab teenuste valikut ning puudega lastele osutatavate avalike teenuste (lasteaed, kool, rehabilitatsioon) kättesaadavust	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014+ tegevus "Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0–17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine". Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentides.
rakendab tööturuteenused, mis annavad eri sihtrühmadele paremaid võimalusi hõives osalemiseks, sealhulgas:	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine	K2		Tegevusi tehakse riigieelarvest, EL 2014+ ja Töötukassa kaudu töötuskindlustusvahendites		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentides.
- algatab noortele suunatud ennetustegevused, nagu tööturгу tutvustavad ja tööotsinguteks ettevalmistavad töötoad 8. kuni 11. klassi õpilastele, mobiilne nõustamine, töövarjuvõimaluste vahendamine, töösuhete- ja töökeskkonna-alane teavitamine	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014 + tegevuse "Tööturuteenuste laiendamine uutele sihtrühmadele ja uute tööturuteenuste pakkumine" osale "Minu esimene töökoht" 2015-2016 summa 393 328		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentides.
- algatab projekti „Minu esimene töökoht“, mis hõlmab palgatoetust koos väljaõppega töökogemuseta ja erialase hariduseta noortele vanuses 17 – 29 eluaastat	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014 + tegevuse "Tööturuteenuste laiendamine uutele sihtrühmadele ja uute tööturuteenuste pakkumine" osale "Minu esimene töökoht" 2015-2016 summa 393 328		0,00	0,00	0,00	0,00	Võib kiirendada töö leidmist teatud segmentides.

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
- toetab eraldi programmiga 55+ vanuses töötajate täiendõpet	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014 + tegevuse "Tööturuteenuste laiendamine uutele sihtrühmadele ja uute tööturuteenuste pakkumine" osale "vanaduspensioniealsite töölesaamise toetamine" 2015-2016 summa 161 777		0,00	0,00	0,00	0,00	Võib kiirendada töö leidmist teatud segmendis.
- osutab tööturuteenuseid töövõimelistele vanaduspensionäridele, kes soovivad jätkuvalt töötada	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014 + tegevuse "Tööturuteenuste laiendamine uutele sihtrühmadele ja uute tööturuteenuste pakkumine" osale "Minu esimene töökoht" 2015-2016 summa 393 328		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmendis.
- rakendab meetmeid ja hoolekande- ja tugiteenuseid erivajadustega inimeste ning nende pereliikmete töölesaamiseks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014+ tegevus "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused". Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmendis.
toetab koostööprojekte ja muid tegevusi pikaajaliste töötute, multiprobleemsete isikute, madala tööalase kvalifikatsiooniga inimeste ja teiste riskirühmade hõivevalmiduse tõstmiseks ning tööturule aitamiseks, näiteks uute oskuste omandamise teel	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014+ tegevus "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused". Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmendis.
rakendab meetmed tööst põhjustatud haiguste ja tööõnnetuste ärahoidmiseks. Pakub tööandjatele tasuta riigipoolset nõu ja abi töökeskkonna ohutumaks muutmiseks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 2: Hea töö ja palk. Erinevas eas ja erineva töövõimega inimeste tööturule jäämine või pääsemine ning oma panuse eest väärilise tasu saamine.	K2		EL 2014+ tegevus "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks" Eelarve 7,4 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
- korraldab tänase kehalise kasvatuses õppekava ümber kaasaegseks liikumisõpetuseks kõigile haridustasemetele integreeritult teiste õppeainetega ning töötab välja tervikliku liikumisprogrammi Eesti koolidele	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	D	Vt rida 345	Õppekava muudatus, lisakulusid ei kaasne.						
- suurendab perearstide ja pereõdede rolli ning vastutust riskirühmade ja krooniliste haigete regulaarsel jälgimisel ning nende ravi korraldamisel	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	K2		Rahvastiku tervise arengukava V valdkond tegevus "Kättesaadavate ja kvaliteetsete üldarstiabi teenuste järjepidev osutamine, suurendades terviseedenduslike ja haiguste ennetustegevuste osutamist ning krooniliste haigete jälgimist esmatasandil". Eelarve 2015 ja 2016 aastal 104,8 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
- seab sihiks vähendada Eesti alkoholi- ja tubakatarbimist aastaks 2030 võrreldes tänasega poole võrra ja muuta koolid alkoholi-, tubaka- ja narkovabaks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	K2		Rahvastiku tervise arengukava IV valdkond meede "Alkoholist tingitud kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale". Eelarved 2015.a. 1,4 mln ja 2016.a. 1,4 mln eurot. Alkoholioliitika reheline raamat. Meede "Tubakast tingitud tervisekahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale", eelarved 2015.a. 721 657 eurot ja 2016.a. 748 749 eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
- karmistab kontrolli reklaamiseaduse sätete täitmise üle, mis on seatud alaealiste tervise kaitseks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
- tõstab tubaka ja alkoholi kättesaadavuse vähendamiseks järjekindlalt aktsiise – suitsetamine ja alkoholi tarbimine ei tohi muutuda ajas odavamaks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	K2	Nimetatud meede on juba seaduses	viimane ATKE seaduse muudatus näeb juba ette aktsiisimäärade tõstmise tempos, et aktsiisikaubad ei muutuks ajas odavamaks.		0,00	0,00	0,00	0,00	Inflatsiooniline mõju.
- tugevdab järelevalvet alaealistele alkoholi ja tubakatoodete müügikeelu rikkumiste üle	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	Ü								
- loob ja rakendab Euroopa Liidu struktuurivahendite abil nõustamis- ja raviteenuse alkoholi liigtarvitamise ja -sõltuvuse ennetamiseks ja varaseks avastamiseks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	K2		EL 2014+ meede "Alkoholi liigtarvitamise varajase avastamise ja nõustamise teenuse ning alkoholisõltuvuse raviteenuse arendamine ning osutamine". Eelarve 10,1 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
- laiendab meeste terviseriskide ennetusele suunatud programme, sealhulgas soole- ja eesnäärmevähi ennetuseks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	K	Hinnanguline maksumus olemasolevate programmide eelarvete põhjal.	Haigekassa 2015.a. eelarves: soolevähi varajane avastamine 37 000 eurot, naistele tehtavad ennetusprogrammid - rinnavähi varajane avastamine 1 086 000 eurot, emakakaelavähi varajane avastamine 324		-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	
- jätkab südame- ja veresoonehaiguste ennetusprogrammi	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 3: Pikem ja tervena elatud elu. Igaühe enda, riigi ning tööandjate mitmekülgne panustamine terviseedendusse, et ennetada haigusi ja sõltuvusi ning pikendada tervena elatud eluiga.	Ü		See hõlbab endas palju alamvaldkondi Mittenakkushaigused Rahvastiku tervise ajatrendid Toitumine Füüsiline aktiivsus Sõltuvusainete tarvitamine Tervisepoliitika planeerimine ja juhtimine						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
tervishoiuteenuse kättesaadavuse parandamiseks suurendab õdede ja proviisorite koolitustellimust	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 4: Kiirem pääs arsti juurde. Parem arstiabi ja teiste tervishoiuteenuste kättesaadavus.	K	Tallinna ja Tartu tervishoiukõrgkoolide tegevustoetus 2014.a. kokku 5,6 meur. Kulu arvestatud 10% kasvukohta			-0,56	-0,56	-0,56	-0,56	
arendab välispartnerite kaasabil laste vaimse tervise teenuste süsteemi, millega arendame välja neli regionaalset keskust ja uue teenuse raske psüühikahäirega lastele	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 4: Kiirem pääs arsti juurde. Parem arstiabi ja teiste tervishoiuteenuste kättesaadavus.	K2		Rahvastiku tervisearengukava I valdkond meede "Loodud on neli regionaalset vaimse tervise keskust, arendatud välja rehabilitatsiooniteenus raske või püsiva psüühikahäirega lastele ning kaasaegsetel kommunikatsioonivahenditel põhinevad teenused üldelanikkonnale". Eelarved 2015.a. 181 560 eurot ja 2016.a. 96 240 eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
ehitab lõpuni Laste Vaimse Tervise Keskuse Tallinnas ja toetab tugevate regionaalsete vaimse tervise keskuste teket Tartus, Pärnus ja Kohtla-Järvel	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 4: Kiirem pääs arsti juurde. Parem arstiabi ja teiste tervishoiuteenuste kättesaadavus.	K2		Rahvastiku tervise arengukava valdkond I tegevus "Tallinna laste vaimse tervise keskuse ehituse valmimine (2015 III kvartalis). Lastepsühhiaatria teenuseid osutavad regionaalsed vaimse tervise keskused (VTK) Tallinnas, Tartus ja Pärnus (Tallinnas kuni aprill 2016, Tartus ja Pärnus kuni det. 2015). Ida-Viru VTK keskendub personali koolitamisele ja meeskondade arendamisele ambulatoorsete lastepsühhiaatria teenuste osutamiseks tulevikus (jooksvalt kuni projekti lõppedetse 2015)"		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab meditsiiniga seotud teadus- ja arendustegevuse suurendamist	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 4: Kiirem pääs arsti juurde. Parem arstiabi ja teiste tervishoiuteenuste kättesaadavus.	K2		2014+ EL vahendid: TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT + tervis + ressursid) arendamiseks		0,00	0,00	0,00	0,00	
peab õigeks Eesti tervishoiuteenuse ekspordipotentsiaali ärakasutamist patsientide vaba liikumise raames	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 4: Kiirem pääs arsti juurde. Parem arstiabi ja teiste tervishoiuteenuste kättesaadavus.	Ü								
seisab pensionite stabiilse suurenemise eest, mille eelduseks on aruka majanduspoliitika ja konservatiivse rahanduspoliitika jätkumine	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 5: Toimekas ja väärikas vanaduspõlv.	Ü		Iga aasta 1.aprillil indekseeritakse pensioneid.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
hoiab keskmise vanaduspensionini maksuvaba	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 5: Toimekas ja väärikas vanaduspõlv.	K	RM prognoos suvi14. Eeldatud on üldise maksuvaba tulu säilimist praegusel tasemel.	See lubadus täitub iseenesest, kui üldine maksuvaba tulu tõsta 300 euroni, vaid 2016 tuleks pensionide täiendavat maksuvaba tulu tõsta.		-9,00	-14,00	-21,00	-22,00	
võimaldab vanaduspensionäridel kasutada 3 aasta jooksul proteesihüvitist ka hambaraviteenusek	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 5: Toimekas ja väärikas vanaduspõlv.	K	Praxise analüüsi põhjal (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-5,50	-5,50	-5,50	-5,50	
loob võimalusi paindlikumaks ja kvaliteetsemaks elukorralduseks pensionipõlves, selleks edendab koduhooldust ja telemeditsiini ning täiendavaid võimalusi eakate kvaliteetseks päevahoiuks	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 5: Toimekas ja väärikas vanaduspõlv.	K2		EL 2014+ tegevus "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused". Eelarve 43,9 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
väärtustab kogemuste ja oskustega inimesi, laiendab töövõimelistele vanaduspensionäridele, kes soovivad jätkuvalt töötada, võimalusi aktiivseks osalemiseks töö- ja ühiskondlikus elus	Sotsiaalvaldkond. Eesmärk 5: Toimekas ja väärikas vanaduspõlv.	K2		EL 2014 + tegevuse "Tööturuteenuste laiendamine uutele sihtrühmadele ja uute tööturuteenuste pakkumine" osale "vanaduspensionärialsite töölesaamise toetamine" 2015-2016 summa 161 777		0,00	0,00	0,00	0,00	
eesti keele püsimine ja areng on põhiseaduslik väärtus. Lähtume oma tegevuses sellest, et eesti keel on riigikeel	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
tähistab väärikalt meie riigikeele sajandit. Asutav Kogu võttis 4. juunil 1919 vastu Eesti Vabariigi valitsemise ajutise korra, mis kuulutas, et meie riigikeeleks on eesti keel	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
Eesti riigi saja-aastaseks saades on Eesti parajasti Euroopa Liidu eesistujariik. Laseb eesti keelel uhkelt kõlada Euroopa Liidu institutsioonide töös	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Vahendid on planeeritud kehtivas riigi eelarvestrateegias. Riigikantselei on tegevustega alustanud ja 66 mln kuluvajadusi on arvestatud		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
teeme kõik, et Eesti Vabariigi sajandaks sünnipäevaks oleksid meie maalt kadunud viimasedki okupatsiooniaja keelelised jäänukid. Korjame kokku ja anname muuseumisse seni veel avalikku ruumi risustavad viimasedki tänavasildid, mis on kaheksa tähega	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
ei loobu oma riigi aluspõhimõttest, et õigusjõuga seadused on vaid eesti keeles. Seaduste tõlked saavad olla ainult mitteametlikud	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
toetab tegevusi, mis aitavad kaasa eesti keele väärtustamisele ja populariseerimisele nii kodu- kui ka välismaal. Toetab ja maksame kinni välismaal elavate Eesti kodanike eesti keele õppe. Toetab eesti keele õpetamist välisülikoolides	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Tegevusi toetatakse Rahvuskaaslaste programmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
välismaal elavate eestlaste ja nende (ka segaperekondadest) laste jaoks aitab luua tasuta veebi- ja multimeedia keskkonna keeleõppeks ja keele hoidmiseks. Toetab välismaal elavate eesti laste suve- ja keelelaagreid. Peab väga oluliseks, et välismaal sündinud ja üles kasvanud Eesti päritolu lapsed saaksid kodumaale tagasi tulles osaleda täisväärtuslikult meie ühiskondlikus elus	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Sarnaseid tegevusi teostatakse Rahvuskaaslaste programmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob tasuta veebikeskkonna ka teiste emakeeltega inimeste jaoks, kes soovivad õppida eesti keelt	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Sarnast keskkonda haldab Eesti Instituut, HTM ja ESF koostöös valminud Keelekliik.ee						
toetab igati võõrkeelte õppimist. Eestlaste võõrkeelteoskus tugevdab meie rahvusvahelist konkurentsivõimet ja seeläbi ka meie emakeele positsiooni	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
tagab, et digitaalsel rahvusringhäälingu telekanalitel saab vaataja ise valida nii eesti- ja venekeelsed subtiitrid kui võimalusel ka venekeelse heli	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
hariduse kvaliteet ei tohi sõltuda kooli õppekeelest. Muukeelsed koolid peavad tagama hea eesti keele oskuse. Selle saavutamise eeldab pedagoogide sihipäraselt ettevalmistamist	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Olemasoleva poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab eesti keele õpet kõigile siin elavatele inimestele, kes seda veel ei valda. Pöörame tähelepanu eesti keele õppe kvaliteedile alates lasteaiast. Tagame tulemusliku keeleõppe rahastamise	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		olemasoleva poliitika jätkamine. Eesti elukestva õppe strateegia 2020 meede 5.7. Eesti keelest erineva õppekeelega põhikooli lõpetajatele tagatakse võimalused eesti keele oskuse omandamiseks iseseisva keelekasutaja tasemel, mis on vajalik õpingute jätkamiseks gümnaasiumis ja/või kutseõppeasutuses. Nähakse ette allolevad tegevused: • riikliku programmi raames toetatakse eri algatusi eesti keele õppe taseme parandamiseks vene õppekeelega koolis; • toetatakse muu emakeelega laste õpinguid eesti õppekeelega koolis (õpetajate täienduskoolitus, pikapäevarühmad, mitmekultuurilise õpe, kultuurilugu jmt); • koolieelsetes		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab piirkondlike keeli ja murdeid ning nende arendamist ja kasutamist. Toetab piirkondlike murdekeelte sõnaraamatute koostamist ja väljaandmist	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Teostatakse Eesti keele arengukava 2011-2017 raames		0,00	0,00	0,00	0,00	
globaliseeruva kõrgharidusmaastikul tuleb kindlustada eestikeelse kõrghariduse jätkumine. Erialad, mida rahastatakse rahvusteaduste professoride meetme kaudu, peavad tagama eestikeelse kõrghariduse kõigil haridusastmetel	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
eesmärk on eestikeelse teadusterminoloogia ja teaduskeele arendamine, kasutamine ja populariseerimine. Selleks toetab eestikeelsete kõrgkooliõpikute koostamist ja maailma parimate kõrgkooliõpikute tõlkimist heasse eesti keelde. Sellised õpikud peavad olema tasuta kättesaadavad veebikeskkonnas	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
eesti keele tulevik on uutes keele- ja kõnetehnoloogilistes rakendustes ja lahendustes. Toetab kõiki tegevusi, mis võimaldavad eesti keelel toimida arvutikeelena samal tasemel teiste arenenud keeltega. Toetab nii üks- kui ka mitmekeelsete sõnaraamatute koostamist ja tõlkija abivahendite tehnoloogiate loomist ja	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
eesti keeletehnoloogia arendamiseks lahendab õiguslikud probleemid uue autoriõiguse seaduse vastuvõtmisega. Samas ei unusta keeletehnoloogia kõrval keeleteaduse traditsioonilisi (filoloogilisi) harusid, mis süvendavad ja tugevdavad meie rahvuslikku eneseteadvust	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
seisab hea selle eest, et uus koostatav „Eesti keele arengukava“ peaks silmas eesti keele tulevikuga seostuvaid reaalseid probleeme ja vajadusi ning saaks elluviimiseks piisava eelarvelise toe	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								
keelevaldkonna eesmärkide saavutamiseks toetab eesti keele uurimist ja arendamist. Toetab eesti keele korraldust ja hoolet, selge keele liikumist ning akadeemiliste alussõnaraamatute koostamist	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Teostatavad tegevused Eesti keele arengukava 2011-2017		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab eesti keele ja mitmekeelsete veebisõnaraamatute koostamist ja andmist avalikuks tasuta kasutuseks. Toetab tegevusi, mis aitavad koolides ka riigieksamil kasutusele võtta õigekeelsuse sõnaraamatu (ÕS) digiversiooni ja teised veebisõnaraamatud	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
eesti keele püsimine ja areng on meie kõigi ühine asi. Seepärast toetab hea eesti keele kasutamist, õppimist, õpetamist, uurimist, arendamist ja rahva enda loovat aktiivsust. Toetab nii suuri kui ka väikesi sõnavõistlusi	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K2		Olemasolevate tegevuste jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
liberaalidena toetab senise keelepoliitika jätkumist, mille puhul kirjakeele norm rakendub ainult ametlikus keelekasutuses. Seisab selle eest, et ametlikus keelekasutuses oleksid dokumendid heas selges eesti keeles. Igapäevane keelekasutus ja ajakirjanduse keel lähtuvad heast tavast ja soovist kasutada selget ilusat eesti keelt	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K1	Lisakulusid ei kaasne							
keeleseaduse täitmise järelevalve peab olema mõistlik. Seisab selle eest, et igapäev oleks kogu meie riigi maa-alal võimalik ameti- ja teenindusasutustes suhelda selges eesti keeles	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 1: Eesti keele püsimine ja kasutusala laienemine.	K1	Lisakulusid ei kaasne							
püstitab aastaks 2018 Tallinnasse Maarjamäele Ajaloomuuseumi naabrusse kommunistiohvrite mälestusmemoriaali	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 2: Eesti riikluse ja rahvusliku eneseteadvuse seisukohast oluliste memoriaalide ja monumentide hoidmine ja nüstitamine	Ü								
ajaloosündmuste, sealhulgas sõjaajaloo mäletamiseks tähistab sõjasündmuste paigad neid seletavate ekspositsioonidega ja sõjas kannatanute mälestusmärkidega	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 2: Eesti riikluse ja rahvusliku eneseteadvuse seisukohast oluliste memoriaalide ja monumentide hoidmine ja nüstitamine	Ü								
korrastame koostöös Narva linnaga Riigiküla ajaloolised kalmistud	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 2: Eesti riikluse ja rahvusliku eneseteadvuse seisukohast oluliste memoriaalide ja monumentide hoidmine ja nüstitamine	K	Arvestatud piirete, hauatähised jms korrastamisega.	Korrastamine juba käib		-0,02	-0,01	-0,01		
toetab Viljandisse Vabadussõja mälestusmärgi rajamist	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 2: Eesti riikluse ja rahvusliku eneseteadvuse seisukohast oluliste memoriaalide ja monumentide hoidmine ja nüstitamine	K	Hinnang on Narva monumendi kogumaksumuse alusel.			-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	
koostöös Tallinna linnaga rajab Jaan Poskale tema sünniaastapäevaks Tallinnasse mälestusmärgi	Eesti keel, rahvuslik mälu ja riiklikud sümbolid. Eesmärk 2: Eesti riikluse ja rahvusliku eneseteadvuse seisukohast oluliste memoriaalide ja monumentide hoidmine ja nüstitamine	K		Mõju ei ole võimalik hinnata						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viia lõpule ajalooliste teatrimajade uuendamise ja varustamise kõige kaasaegsema lava-, heli- ja valgustehnikaga, sealhulgas „Vanemuise“ suure maja lavatehnika uuendamise ja <i>black-box</i> saali rajamise ning Rakverre teatrifestivali „ <i>Baltoscandal</i> “ keskuse rajamine SA Rakvere Teater kinnistu laiendamise teel	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	Aluseks võetud Vanemuise black boxi ja SA Rakvere Teatri kinosaaali ehitus			0,00	-6,50	-1,10	0,00	
luua koostöös Tallinna linnaga vanalinna Ladina Kvartali Katarina kiriku ja sellega külgneva kinnistu baasil Theatrumile vajalikud loome- ja õpetamistingimused	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	KUM prognoos			-1,50	0,00	0,00	0,00	
toetada Rahvusraamatukogu teatrisaali rajamist	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	ü		hinnangut ei ole võimalik anda						
toetada Narva teatrimaja rajamist Vaba Lava kontseptsioonist lähtudes	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	iga aastane rendihinna toetus, eeldusel, et sarnane süsteem Vaba Lavaga			-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
FILMIKUNSTI VALLAS	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.									
kahekordistada Eesti Filmi Instituudi riigieelarvelist toetust, eesmärgiga toetada filmide loomise kõrval ka nende turundamist	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	Arvestatud EFI tegevustoetuse kahekordistamine			-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	
saavutada filmi- ja audiovisuaaltööstuse tunnistamine loomemajanduse innovaatiliseks ja suure ekspordipotentsiaaliga valdkonnaks ja rakendada sellele vastavaid ettevõtluse toetamise mehhanismid	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	Cash rebate prognoositav täiendav maksumõju 8 mln. Tabelis kuluvajadus			-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	
toetada rahvusvahelise koostöö ja ühisettevõtluse arendamist filmivaldkonnas, sealhulgas Eesti kui filmitootmiseks atraktiivse keskkonna tutvustamise kaudu välisriikides	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	Ü								
aidata kaasa ühe valdkonnaülese filmipaviljoni tekkele koostöös erasektoriga	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 2: Kaunite kunstide, professionaalse kultuurilooma kaugelevaatav ja mõtestatud toetamine.	K	Orienteeruv hind			0,00	0,00	-4,00	-4,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
avaliku võimu otsused, mis puudutavad inimeste igapäevast elu ja tulevikuväljavaateid, tuleb langetada neid otsuseid puudutavate isikute ja kogukondade tasemel. Rahvamajade ja raamatukogude tegevus on korraldatud vastavalt kohaliku elu eripärale ja kogukonna soovidele. Riiklike investeeringute ja toetuste planeerimisel arvestatakse, et otsused tooksid kasu võimalikult paljudele inimestele	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.	Ü								
internet on vaba ja sellele ligipääs on igapäevane õigus	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.	Ü								
nii kultuuriloomes kui ka kultuurile, meediale ning spordile ja liikumisharrastusele ligipääsu korraldades tuleb senisest oluliselt rohkem arvestada erivajadustega inimestega. Selleks tuleb oluliselt enam teoseid subtitreerida, kasutada pimekirja ja kõnesünteesi, projekteerida, kohandada ja ehitada avalikku ruumi ja rajatisi erivajadustega inimestele kasutatavana ja rakendada muid meetmeid, mis võimaldaksid erivajadustega inimestel osalemist kultuurielus ja liikumisharrastuses	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.	Ü								
B. Õigus- ja rahanduspoliitilised tegevused	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.									
Reformierakond:	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.									
soovib näha meedia arengut ja konfliktide lahendamist efektiivse väärtuspõhise eneseregulatsiooni teel ja pooldab meediateenuseid reguleeriva seadusandluse lihtsustamist ja liberaliseerimist	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomes ja liikumisharrastusega.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seisab selle eest, et tagada Eesti Rahvusringhäälingu sisuline sõltumatus ja aruandekohustus avalikkusele. ERR peab täitma talle seadusega pandud kohustusi eesti keele ja kultuuri säilitamisel ja arendamisel ning olema usaldusväärse informatsiooni vahendaja ning platvorm erinevate ideede ja seisukohtade edastamiseks	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.	Ü								
soovib tekitada riiklike regulatsioonide kehtestamisel ja investeringute planeerimisel digimeedia, sealhulgas sotsiaalmeedia, teenuste pakkujatele võimalikult lihtsaid ja majanduslikult kättesaadavaid tegevustingimusi. Samas tuleb tagada üksikisikutele efektiivne õiguskaitse nende põhiseaduslike õiguste rikkumise tõkestamiseks ja tekitatud kahjude heastamiseks nüüdistehnoloogial põhinevate meediateenuste pakkujate poolt	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.	Ü								
parandab õigusruumi, soodustamaks äriühingute osalust kultuuri ja spordi rahastamisel, sealhulgas riigile kuuluvate ja riigiosalusega äriühingute kaasamiseks professionaalse kultuuri ja saavutusspordi toetamise teatud protsendiga oma kasumist läbipaistvate ja ühtsete reeglite alusel	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.	Ü								
toetab rahaliselt rahvusvaheliste spordivõistluste ja kultuurifestivalide toimumist Eestis	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.	Ü								
C. Korralduslikud tegevused	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.									
Reformierakond:	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.									
loob Noorte Kultuurikaardi abil täiendavad võimalused kooliõpilastele kultuuri- ja spordielus osalemiseks	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 4: Kõigile juurdepääsu võimaldamine kultuuriväärtustele ning tegelemisele kultuuriloomel ja liikumisharrastusega.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
saavutusspordis keelatud ainete kasutamise avastamiseks, tõkestamiseks ja dopinguvaba spordi propageerimiseks arendab koostööd WADA ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, toetab selleks ellu kutsutud struktuure Eestis ja hoiab vastava õigusruumi ajakohasena	Kultuuri- ja spordipoliitika. Eesmärk 5: Spordi väärtustamine elukvaliteedi parandajana.	Ü								
A. Väärtused	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.									
seab sihiks õpetajaameti töstmise ühiskonnas enim väärtustatud tegevuste hulka. Teadmisi ja oskusi edasi andvad inimesed peavad olema hästi motiveeritud, lugupeetavad ning pakkuma õpirõõmu nikkadeks aastateks	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.	K2		Kaudselt EL 2014 + meede "Õpetajate, koolijuhitide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine"		0,00	0,00	0,00	0,00	
peab vajalikuks tagada õpetajatele alates lasteaiast ja lõpetades õppejõududega ülikoolis väärikas tasu tehtu eest	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.	K2		2014+ Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid		0,00	0,00	0,00	0,00	
peab vajalikuks seada õpetajaharidus (sealhulgas toimiv täiendkoolituse süsteem) riiklikuks prioriteediks	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.	K2		Eesti EÕS 2020 Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid prioriteet. EL 2014+ meede Õpetajate, koolijuhitide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
B. Õiguspoliitilised sammud	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.									
suurendab võimalusi sisuliseks õpetajatööks, oluliselt vähendades õpetajailt nõutavaid bürokraatlikke tegevusi	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.	K2		Eesti EÕS 2020 Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid prioriteet.		0,00	0,00	0,00	0,00	
annab õpetajatele suurema otsustusõiguse õppetöö kujundamisel, eeskätt ainete loomimise ja e-õppe rakendamisel	Haridus ja teadus. Eesmärk 1: Motiveeritud õpetajad ning rõõmuga õppijad.	K2		Eesti EÕS 2020 Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid prioriteet.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seab sihiks võimaldada igale õpilasele tema huvidele ja võimetele vastav ajakohane haridus, mis tagab talle kiiresti arenevas maailmas iseseisva toimetuleku võime ja täisväärtusliku elu	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
peab loomulikuks, et igale lapsele on tagatud võimalus käia kodulähedases algkoolis, tugeva ühtsushariduse põhimõttel tegutsevas põhikoolis ning valikuid pakkuvas konkurentsivõimelises gümnaasiumis	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
peab oluliseks õpetajate igakülgset toetamist nii õpetaja baashariduse omandamisel kui hilisemal täiendkoolitusel. Koos muutustega õppekavades ja õppemetoodikates peab alati kaasas käima vajalik väljaõpe	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
peab vajalikuks keskenduda eelseisval valitsemisperioodil õppeprotsessi sisule, toetades õppekavaarendust ja vähendades bürokraatlikku asjaajamist haridussüsteemis	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
B. Õiguspoliitilised sammud	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.									
panustab õppeprotsessi sisu ajakohastamisse õppekavaarenduse kaudu ja tagab õppekavadele vastavate õppematerjalide õigeaegse jõudmise koolidesse	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
tugevdab koolide enesekorraldusõigust, suurendades koolijuhtide ja õpetajate õigust ja vastutust otsustada õppe läbiviimise meetodite ja koolielu korralduse üle	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
aitab kaasa riigikaitsegümnaasiumi loomisele, tagamaks rahvuslikku julgeolekut ja suurendamaks noorte riigikaitsealaste teadmisi	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	Ü								
koostöös omavalitsuste ja vabaühendustega töötab välja täpse kava optimaalse koolivõrgu väljakujundamiseks	Haridus ja teadus. Eesmärk 3: Õpilastele huvitav ja valikuterohke üldharidus.	K2		Hetkel peaks selline koolivõrgu analüüs valmis olema. EL 2014+ investeeritakse 240 mln koolivõrku		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
peab vajalikuks oluliselt enam kaasata ettevõtteid koos rahaliste vahenditega kutseharidussüsteemi õppekavade kujundamisse ja õppurite praktiliste oskuste lihvimisse	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.	K2		EL 2014+ meede "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele" planeeritakse tegevusi "Kutsehariduse maine tõstmise, õpipoisiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (tegevuse maksumus 24, 7 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	
käsitab kutseharidussüsteemi elukestva õppe lahutamatu osana, kus oma koht on nii põhikooli lõpetanutel, keskkariduse omandanutel kui ümberõpet soovival eakamal nõlvkonnal	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.	Ü								
B. Õiguspoliitilised sammud	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.									
kutsehariduse paremaks sidumiseks tööturu vajadustega kaalub kutsehariduse osalist üleviimist eraõiguslikele alustele ning toetuskeemide loomist kutseharidusse panustavatele ettevõtetele	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.	K2		Sarnaseid tegevusi tehakse EL 2014+ meetmetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
suurendab ettevõttepraktika osatähtsust	Haridus ja teadus. Eesmärk 4: Tööturu vajadustega arvestav ja praktilisi oskusi loov kutseharidussüsteem.	K2		Sarnaseid tegevusi tehakse EL 2014+ meetmetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seab sihiks Eesti teaduspotsiaali tugevdamise ning teaduse rolli suurendamise Eesti inimeste heaolu tõusule kaasaaitamisel, lähtudes eri teadusharude võrdse kohtlemise põhimõttest	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K2		Teaduse rolli suurendamist ühiskonnas toetatakse EL 2014+ vahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
B. Õiguspoliitilised sammud	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.									
algatab Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti” eesmärkide täpsustamise	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K2	Lisakulusid ei kaasne.			0,00	0,00	0,00	0,00	
muudab teaduse rahastamise süsteemi eesmärgiga säilitada teadusprojektide vaheline edasiviiv konkurents, kuid tagada sealjuures ka mitmeaastase kestvusega mahukamate teadusprojektide asjakohane rahastamine. Selleks suurendab baasrahastuse osakaalu.	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K	2015 eelarve 9,9 mln. Hinnatud suurendamist 1% võrra.			-0,09	-0,09	-0,09	-0,09	
C. Rahanduslikud sammud	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.									
loob täiendavad motivaatorid erakapitali kaasamiseks teadus- ja arendustegevuse rahastamise, arvestades Euroopa riikide parimat kogemust ning seab sihiks jõuda teadus- ja arendustegevuse rahastamisel 3%-ni SKTst (sealhulgas erasektori panuseni 2% SKTst)	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K	RM 2016 SKP prognoos 21 777 mln eur, 2015 teaduse rahastamine riigieelarves 179,2 meur. Erasektori oodatav panus 436 mln.	Kulutusi teadus- ja arendustegevusele (sh erinvesteeringuid) on kavandatud stimuleerida EL 2014+ meetmetega. Rakenduskavaga on eesmärgistatud suurendada erasektori TA kulutuste osakaalu aastaks 2023 2%-ni SKP-st		-38,80	-38,80	-38,80	-38,80	
suurendab institutsionaalseid ja personaalseid uurimistoetusi	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K	Uurimistoetuste ja infrastruktuuri ülalpidamiskulude eelarve on 39,6 mln eur. Hinnatud suurendamist 1% võrra.			-0,40	-0,40	-0,40	-0,40	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.									
soosib kõrgharidus- ja teaduskeskuste rahvusvahelistumist ja tihedamat teaduskoostööd	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine" ja "Teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks", eelarve kokku 99,1 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob eeldused välisinvestorite kaasamiseks teadus- ja arendustegevusse (ülikoolid, praktikabaasid)	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	ü								
soosib riigiasutuste ja riigiettevõtete osalemist pilootprojektide harjutusväljakutena Eesti päritolu innovatiivse tehnoloogia rakendamisel ja edasiarendamisel	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Nõudluspoole poliitika (riik innovaatilistele lahendustele tellijana)", eelarve 20 mln EUR.	Võib eeldada seadus(t) muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	
Euroopa Liidu rahastatud teadustöö puhul vähendab Eesti riigi poolt nõutava bürokraatliku asjaajamise ja reeglistiku miinimumini	Haridus ja teadus. Eesmärk 6: Eesti teaduse tugev positsioon maailmas.	Ü								
A. Väärtused	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.									
Reformierakond:	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.									
seab sihiks mitmekülgse huvihariduse kättesaadavuse ja aitab noortel teha valikuid elukutsevalikul ning leida mõistlikke vaba aja veetmise võimalusi	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.	ü								
peab vajalikuks igakülgset toetada elukestva õppe võimalusterohkust kõikidele vanusegruppidele	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.	K2		EL 2014+ "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" (40 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
parandab koostöös kohalike omavalitsustega valikuterohe huvihariduse kättesaadavust eraõiguslikes huvikoolides	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.	Ü								
toetab elukestvat õpet Rahvaülikoolide kaudu, kasutades selleks riiklike institutsioonide (Töötukassa) tellimusi	Haridus ja teadus. Eesmärk 7: Igale noorele kättesaadav huviharidus ja elukestva õppe tagamine igale soovijale.	Ü								
rakendab e-residentsuse programmi eesmärgiga tuua Eestisse uusi investeeringuid, töökohti ja rahvusvahelist äritegevust ning sellega kaasnevat maksutulu	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K	SIM arvestused: Iga-aastane personalikulu (kasvuga 5% aastas) + IKT arendused ja hoolduskulud 20% aastas	MKM on alustanud e-residentsuse projektiga.		-3,10	-1,58	-1,59	-1,61	
viib riigi pakutavad e-teenused ühtsele kvaliteedistandardile ja konsolideerib avalikud e-teenuste kanalid (www.eesti.ee)	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K2		Viiakse ellu struktuurivahendite toel või asutuste IT eelarvetest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab edasi e-tervise lahendusi, mis võimaldavad personaalsemat ja seeläbi tõhusamat terviseendust, haiguste ennetust ning ravi	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	Ü								
äritegevuse ja isikliku asjaajamise kiirendamiseks edendab ja toetab digiallkirja kasutuselevõttu kogu Euroopa Liidus	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K2		Viiakse ellu struktuurivahendite toel		0,00	0,00	0,00	0,00	
edendab reaalaaja (<i>online</i>) majandust, milleks rakendab e-arvete süsteemi ja automaatse maksuaruandluse	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K2	ÜKP 2014-2020 rakenduskava.	Võimalik toetada struktuurivahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab võitlust küberkuritegevuse vastu, tervikliku küberjulgeoleku seiresüsteemi juurutamist ja valdkonnasisest innovatsiooni	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K2	Täiendavat kulu ei kaasne	Tänase poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
andmete laialdase ristkasutuse taustal peab oluliseks kaitsta inimeste privaatsust, et igal ajahetkel oleks isikul võimalik näha, kes ja milleks tema kohta riigi käes olevaid andmeid kasutab	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K2		e-teenuste arendamise omadus, mida projektide kavandamisel ja hangete silmas pidada.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab uute tehnoloogiate laialdast kasutuselevõttu majandusarengu ja heaolu kasvu hoogustamiseks (sealhulgas 3D printimise tehnoloogia levikut, juhita autode testkeskkonna kujundamist jms) ja soodsa õiguskeskkonna väljaarendamist, et Eesti oleks üheks esimeseks riigiks maailmas uute tehnoloogiate rakendamisel	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	Ü								
analüüsib virtuaalvaluuta/kriptoraha kasutuselevõttuga kaasnevate õiguslike ja maksunduslike regulatsioonide muutmise vajadust	Innovatsioon. Eesmärk 1: Riiklike e-teenuste arendamine.	K1	Analüüs kulusid kaasa ei too.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	
väärtustab IT-õpet kõigis haridusastmetes. Hõlmab programmeerimisõppega (<i>progeitiiger 2.0</i>) kaalushariduse	Innovatsioon. Eesmärk 2: Inimeste toimetulekuvõime tõstmine infoühiskonnas ja eesti keele kaitsmine.	K2		EL 2014+ meede Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab üldhariduskoolides arvutipõhist õpet ja digitaalset õppevara	Innovatsioon. Eesmärk 2: Inimeste toimetulekuvõime tõstmine infoühiskonnas ja eesti keele kaitsmine.	K2		EL 2014+ meede Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab IT-õpet kõrg- ja kutsekoolides. Laiendab IT Akadeemia programmi ja rahvusvahelist koostööd teiste riikide tippülikoolidega	Innovatsioon. Eesmärk 2: Inimeste toimetulekuvõime tõstmine infoühiskonnas ja eesti keele kaitsmine.	K2		EL 2014+ meede Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab elukestvat õpet, et inimene oleks ette valmistatud targa töökoha vastuvõtmiseks	Innovatsioon. Eesmärk 2: Inimeste toimetulekuvõime tõstmine infoühiskonnas ja eesti keele kaitsmine.	K2		Teostatakse EL 2014+ meetmest Õppe seostamine tööturu vajadustega		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab eesti keele kestvust ja arengut nii keeletehnoloogiate (häältuvastus jt) piisava rahastamise kui ka eestikeelsete arvutiprogrammide laialdasema kasutuselevõttuga. Jätkab rahvuskultuuri säilikut ja arhiivide digitaliseerimist	Innovatsioon. Eesmärk 2: Inimeste toimetulekuvõime tõstmine infoühiskonnas ja eesti keele kaitsmine.	K2		Digitaliseerimine toetatav struktuurivahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
arendab elektrooniliste valimiste keskkonda ja edendab kaasatud valitsemise põhimõttest lähtuvaid poliitika osalemise võimalusi	Innovatsioon. Eesmärk 3: E-demokraatia ja kaasamise edasiarendamine ning digitaalse lõhe tekke vältimine.	K2		IT arendused võimalikud SF vahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
laiendab infotehnoloogia võimalusi tutvustavat ja kasutusoskusi arendavat täiendõpet, et ka suurem osa vanemaealistest saaks e-teenuste kasutajateks	Innovatsioon. Eesmärk 3: E-demokraatia ja kaasamise edasiarendamine ning digitaalse lõhe tekke vältimine.	K2		Toetatakse struktuurivahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
loob eeldused ettevõtluse arenguks ja töökohtade tekkeks väljaspool linnalisi piirkondi. Selleks algatame programmi ettevõtluseks vajalike elektri- ja sidevõrkudega liitumiseks (nn viimase kilomeetri toetus) ning teede rajamiseks põhimõttel: x osa riik, y osa kohalik omavalitsus ja z osa ettevõtte	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	K2		Täna juba kehtiva süsteemi jätkamine. Toetatakse EL 2014+ meetmest „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ EL osalus 109,3 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud piirkondades.
lihtsustab ja soodustab riigi omandis oleva kasutuseta maa minekut tsiviilkaibesse	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü	Riigimaad on katastrisse kantud maast 39%, palju soovitakse müüa	Pidevalt toimub riigimaade müük. Puudub täpne info, kui suur osa maast on kasutuseta.						
lihtsustab väiketootmise edendamiseks nõudeid tootmistingimustele, tagades toiduohutuse ja tööturvalisuse	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü								
lähtub piirangute seadmisel põhimõttest, et ühiskonna huvides omandi kasutamist ja käsutamist piiravad seadused ja talumiskohustus oleksid tasakaalustatud õiglaste kompensatsioonimehhanismidega	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü								
peab õigeks, et omanikud kaasatakse võimalikult vara kõikidesse nende omandit puudutavatesse protsessidesse (planeeringud, kaitsepiirangute kavandamine, rajatiste ehitamine ine)	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü								
täpsustab kaitsealade ja -objektide piiranguid, et võimaldada neis piirkondades looduskeskkonda minimaalselt häirivat mõistlikku majandustegevust (vt keskkonnaprogramm)	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü			Tähendab õigusregulatsiooni muutmist (piirangute leevendamist).					
arendab ja laiendab programmi „Eesti puhtaks“, mis mahajäetud ja otstarbe kaotanud hoonete lammutamise teel kasvatab elukeskkonna atraktiivsust ja edendab turismi	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü	KIKi aruanded. MKMi esitatud eelnõu elamute lammutuse toetuseks.	MKM käivitab koostöös KredExiga lähiajal maha jäetud elamute lammutamise toetamise programmi MKMi eelarvest (eeldatavalt aastase kestusega). KIK on toetanud tööstushoonete jne lammutamist keskkonnatasudest.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
soodustab pereettevõtete (mikroettevõtete) võrgustumist ja ühistegevust	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	Ü								
toetab alternatiivsete energiakandjate kasutuselevõttu ja tehnoloogiate arendust eesmärgiga vähendada hajaasustusega aladel energiasõltuvust	Maaelu. Eesmärk 1: Kohalikke ressursse kasutatav ja väärindav mitmekesine ettevõtlus ning tasuvad töökohad.	K2	Eesti maaelu arengukava 2014-2020. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	MAK 2014-2020 meede "Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks" - sh bioenergia tootmine. 03.02.2015 algatas PõM koostöös Eesti Arengufondiga Biomajanduse strateegia koostamise. Osaliselt EL vahendid 2014-2020 energiasäästu		0,00	0,00	0,00	0,00	
korraldab Põllumajandusministeeriumi ümber Maaeluministeeriumiks ja kaalub ametite regionaalset haiutamist	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	Ü								
liidab olemasolevad toetustegevused terviklikuks „Noored maale” programmiks	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	Ü								
?	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.									
tagab avalike teenuste parema kättesaadavuse, korraldades riigiga suhtlemise e-riigi keskkonnas kohalike omavalitsuste abil	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	Ü								
panustab riigi tasakaalustatud arengu tagamiseks jätkuvalt Kagu-Eesti ja Ida-Virumaa tegevuskavade elluviimisesse ja töötab välja Lääne-Eesti saarte (Saaremaa, Hiiumaa, Vormsi, Kihnu, Ruhnu) tegevuskava, arvestades saarte iseärasustega	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	Ü		Ida-Viru ja Kagu-Eesti tegevuskavad koostamisel						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab ja soodustab omavalitsuste vabatahtlikku ühinemist. Selleks kahekordistame ühinemistoetust (50 eurolt ühinenud omavalitsuse elaniku kohta 100 eurole)	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	K2	Arvestuse aluseks on 10 KOVi ühinemine. Hetkel toetus KOV kohta ca 0,2 mln ehk kokku 2 mln. Kulude jagunemine aastate vahel on eeldusega, et valimiste vaheajal ei ole liitumine aktiivne.	Kohalike omavalitsuste ühinemine on toimiv protsess.	Eeldab seadusemuudatust	0,00	0,00	0,00	0,00	
soosib igati omavalitsustevaheliste ühisasutuste asutamist	Maaelu. Eesmärk 2: Tugevad kohalikud omavalitsused ja tegusad kogukonnad.	K2		Toimiva poliitika jätkamine	Võib vajada seadusemuudatust.	0,00	0,00	0,00	0,00	
seisab võrdsete konkurentsitingimuste eest nii Euroopa Liidu ühisturul kui Eesti sees	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	Ü								
toetab uute ekspordikanalite ja -turgude leidmist, hajutamaks riske ja vähendamaks Venemaa sanktsioonide mõjusid meie põllumeestele	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	K2		EL teavitus- ja müügiedendamise meede, turuarendustoetus		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab põllumajandustoodangule kõrge lisandväärtuse andmist, mis võimaldab müüa tooteid kaugematel turgudel, luua uusi hästiasustatud töökohti ja põllumeestel küsida oma töö eest väärilist hinda	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	K2		MAK 2014-2020 meetmed, muud EL ja siseriiklikud toetused		0,00	0,00	0,00	0,00	
analüüsib keskkonnanõuete kehtestamisel mõju majandusele, arvestades konkurentsiolekorda võrreldes teiste Euroopa Liidu naaberriikidega	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	K1	Analüüs kulusid kaasa ei too.							
soosib mahetootmist ja aitab kaasa mahetoodangu turustamisele	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	K2		MAK 2014-2020 meede "Mahepõllumajandus" - perioodi maht 92,2 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
tunnustab aktiivseid põllumehi kui töökohtade loojaid ja Eesti toidu tootjaid	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	Ü								
tõhustab teavitustööd, et tõsta tarbija teadlikkust kohaliku, kvaliteetse ja tervisliku Eesti toidu eelistest	Maaelu. Eesmärk 3: Konkurentsivõimeline ja suure ekspordipotentsiaaliga põllumajandus.	K2		PÕM eelarves on planeeritud vahendid Eesti Toidu tegevuste propageerimiseks		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seab eelised transpordile, mille keskkonnajälg, sealhulgas õhku saastav mõju, on väiksem	Keskkond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	Transpordi arengukava 2020.	Viakse ellu Transpordi arengukava 2020 rakendusplaani alusel. Osaliselt panustatakse ELi 2014-2020 vahenditest (biokütuse meede), samuti CO2 jne vahenditest.	Eeldatavalt vajalik õigusregulatsiooni muutmine.	0,00	0,00	0,00	0,00	
investeerib keskkonnatasudest Eesti veekogude seisu parandamisse, et puhastada järved ja jõed ning muuta kõik Eesti olulisemad jõed kaladele läbitavaks	Keskkond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	Looduskaitse arengukava 2020. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	KIKi keskkonnaprogramm. SV 2014+ KKM-i meede kalapääsude rajamiseks (4,3 mln) ja kahe veekogu puhastamiseks.		0,00	0,00	0,00	0,00	
lahendab aastakümneid kestnud Tallinna mereääre õhuprobleemi ja investeerib lahendusse, mis tagab aastaringelt puhta õhu ka Pirita ja Merivälja piirkonnas	Keskkond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2		Võimalik kasutada KIKi keskkonnaprogrammi vahendeid.		0,00	0,00	0,00	0,00	
panustab Läänemere puhtamaks muutmisesse veekogude kvaliteedi parandamise kaudu ja mereala hüvede vastutustundliku kasutamise kaudu	Keskkond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	ü		SV 2014+ KKM-i veekaitse meede ja veetaristu meede (kaudsemalt).						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
toetab eraomanikke, kes aitavad kaasa unikaalsete või ohus olevate loodusväärtuste kaitsmisele	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. Maaelu arengukava 2014-2020.	Toetatav osal juhtudel SV 2014+ looduskaitse meetmest (sh poollooduslikud kooslused). Toetatav MAKist (sh poollooduslike koosluste hooldamine).		0,00	0,00	0,00	0,00	
Eesti metsa terve ja elujõulisena püsimiseks toetab metsa uuendamisel eelkõige Eesti oludesse geneetiliselt sobivate metsaistikutest istutamist	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	Metsanduse arengukava 2020	Viiakse ellu osaliselt Metsanduse arengukava 2020 rakendusplani raames. RMKI osalus vastavas kasvatusettevõttes. Toetab ka MAK 2014-2020 meede "Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine" (perioodi maht 10 mln eurot).		0,00	0,00	0,00	0,00	
hoiab Eesti põhjaveevarude kvaliteeti	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	Ü		SV 2014+ KKM-i veekaitse meede ja veetaristu meede (kaudsemalt). MAK 2014-2020 meetmed panustavad samuti veekaitse. Veemajanduskavade raames panustatakse samuti vee kvaliteeti.						
alustab eriprogrammiga turbaalade taastamiseks	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020.	Toetatav SV 2014+ meetmest (ELi osalus 9,2 mln).		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
loob ja viib ellu Eesti rahvusparkide investeringuprogrammi	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	Ü		Toetatav teatud tegevused SV 2014+ looduskaitse meetmest.						
jätkab programmiga, mille abil puhastatakse Eesti maastikud lagunenuid ja ohtlikeks muutunud hoonetest	Keskfond. Eesmärk 1: Eesti püsimine maailma puhtaima õhuga riigina, kõigi meie veekogude hea seisukord, meie metsa hoitus ja vastutustundlik majandamine ning kõikide Eestile omaste liikide jätkuv elujõulisus. Eesti kestmine sõltub muu kõrval ka sellest, kas suudame oma rikast looduskeskkonda hoida ja paremana edasi parandada.	K2	KIKi aruanded. MKMi eelnõu.	MKM käivitab koostöös KredExiga lähiajal maha jäetud elamute lammutamise toetamise programmi MKMi eelarvest (eeldatavalt aastase kestusega). KIK on toetanud tööstushoonete jne lammutamist keskkonnatasudest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
töötab välja Eesti taastumatu maavarade kasutuselevõtu pikaajalise strateegia ja loob selle elluviimiseks toimiva struktuuri	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K1	Ei eelda täiendavaid vahendeid	On olemas põlevkivi (koostamisel uus) ja ehitusmaavarade arengukavad.						
viib lõpuni Eesti maapõue seadusandluse ajakohastamise	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K1	Ei eelda täiendavaid vahendeid	Tegemist õigusregulatsiooni muutmisega.						
tagab, et loodusvarade kasutuselevõtul ei kahjustataks pöördumatult Eesti põhjaveevarusid	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	Ü	Looduskaitse arengukava 2020. Põlevkivi arengukava (uus koostamisel). Veemajanduskavad.							
suunab keskkonnatasude kaudu Eesti loodusvarasid kasutama võimalikult efektiivselt ja suuremat lisandväärtust loovalt. Hoiab põhimõtet, et keskkonnatasud oleksid kehtestatud võimalikult pikaks ajaks	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K2	Reform on juba läbi viidud	Keskkonnatasude seaduse muutmine menetluses		0,00	0,00	0,00	0,00	
töötab koostöös tööstuse ja keskkonnaorganisatsioonidega välja mudeli, mis negatiivse keskkonnamõju vähendamise eesmärgi kõrval võtab ressursitasude arvestamisel aluseks ka loodusvarast toodetud lisandväärtuse	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K2	Mõju ei ole võimalik hetkel hinnata, töögrupp on moodustamisel	Vastav protsess on Rahandusministeeriumi juhtimisel käivitamisel (põlevkivi puhul).		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töös olev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
tagab, et Eesti on Euroopa Liidu tasemel ressursisäästu valdkonna eestvedaja, veendes ka teisi liikmesriike kasutama ressursisäästu saavutamiseks oluliselt rohkem moodsaid IT-lahendusi ja e-teenuseid	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	Ü								
kaitseb põhimõtet, et metsandusega seotud reeglite kehtestamise õigus peab olema igal Euroopa Liidu liikmesriigil endal	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	Ü		Tegevust viiakse ellu läbirääkimistel EL-is.						
loob vajaliku õigusliku raamistiku selleks, et Eestist saaks sel sajandil jäätmevaba ühiskond, kus kord juba toodetud materjali ei visata ära, vaid võetakse pärast ümbertöötlemist ringlusse	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K1	Ei eelda täiendavaid vahendeid, mõju elanikkonnale ja KOVidele	Regulatsiooni on pidevalt täiendatud nimetatud eesmärkide saavutamiseks.						
jäätmete ringlussevõtu suurendamiseks Euroopa Liidus nõutud tasemeni viib lõpuni jäätmeveo korralduse reformi, mille tulemusel säilib prügiveo tellimise kohustus, kuid lisandub õigus valida parimat hinna ja kvaliteedi suhet pakkuv teenusepakkuja. Reformi osana peab oluliseks säilitada väikestes maapiirkondades jõukohase hinnaga jäätmeveoteenus ja tagada kohalikele omavalitsustele jäätmehoolduse rahastus	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K2	Jäätmeseaduse muutmise eelnõud.	Käimasolev protsess.		0,00	0,00	0,00	0,00	
propageerimaks puidu suuremat kasutamist ehituses kolib praegu Tallinnas kallitel rendipindadel asuvad keskkonnaasutused kokku puidust ehitatavasse Eesti loodusmaja	Keskfond. Eesmärk 2: Eesti loodusvarade läbimõeldud, kokkuhoidlik ja efektiivne kasutamine.	K	Investeeringu teostajaks RKAS. Üürimakse lisandub investeeringu lõppemisel riigiasutusele. Eeldatud on rendilepingu jõustumisega 1.1.19 ning kulu prognoositud väga hinnanguliselt, RKASi praktikast analoogiat kasutades.	KKM tegeleb uue maja arendamisega.		-3,00	-15,00	-12,00	-5,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
viib koostöös kohalike kogukondadega, keda konkreetse kaitseala seisund ja õigusrežiim kõige otsemalt puudutab, lõpuni kõigi Eesti looduskaitsealade kaitse-eeskirjade kaasajastamise	Keskkond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	Ü								
jätkab eraomanikele, kelle eramaal asub looduskaitseala, majandamise piirangute kompenseerimist	Keskkond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	K2		Käimasolev protsess.		0,00	0,00	0,00	0,00	
toetab ressursisäästu tagavaid investeeringuid järgmise viie aasta jooksul 50 miljoni euroga	Keskkond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	K	ÜKP rakenduskava 2014-2020.	EL 2014-2020 vahendite seas oleas ressursitõhususe meede (ca 136 mln).		-12,50	-12,50	-12,50	-12,50	
uute keeldude ja piirangute lisamise asemel peab õigeks rakendada eelkõige need, mis on juba olemas	Keskkond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	Ü								
investeerib Eesti rahvusparkidesse ja kujundab neist nii siseriiklikud kui ka rahvusvahelised tuntud loodushoiu keskused	Keskkond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	Ü		RMK aladel investeeritakse loodushoidu. Võimalik toetada teatud tegevusi SV 2014+ looduskaitse meetmest.						

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
tagab ürgsete loodusmetsade säilimise. Majandusmetsa uuendamisel toetame maksumaksjatena eelkõige Eesti oludesse geneetiliselt sobivate kohalike taimede istutamist	Keskfond. Eesmärk 3: Kohalike kogukondade kaasamine kaitse-eesmärkide väljatöötamise ja nende valmisoleku korral ka elluviimisesse. Loodust on võimalik hoida ja kaitsta kõige paremini koostöös kohalike elanikega, mitte administratiivsete käskude ja keeldudega.	Ü		Viiakse ellu osaliselt Metsanduse arengukava 2020 rakendusplaani raames.						
loob keskkonnatasudest investeringuteprogrammi, mille kaudu toetatakse linnakeskkonna loodussõbralikumaks muutmist, näiteks investeringuid parkidesse, valgustuslahenduste säästlikumaks ja kaasaegsemaks muutmisesse ning kergliiklusteede väljaarendamisesse	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	K1	ÜKP rakenduskava 2014-2020. CO2 riikidevahelised lepped.	Linnakeskkonna parendamist, sh nimetatud tegevusi, toetatakse CO2 tulust ja EL 2014-2020 vahenditest. KIKi keskkonnaprogrammist on samuti võimalik erinevaid toetusi saada.		0,00	0,00	0,00	0,00	
loob keskkonnatasude abil linnalikes piirkondades liikuvuskavade koostamise, jalgsi käidava ja kergliikluseks sobiva ruumi väljaehitamist toetava programmi. Seab eesmärgiks, et 2020. aastaks tehakse Eestis 8% sõitudest jalgrattaga	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	K2		Linnakeskkonna liikuvuse parandamise tegevusi toetatakse EL 2014-2020 vahenditest.	Keskonnatasudest linnapiirkondade liikluskavade koostamine võib vajada seadusemuudatust.	0,00	0,00	0,00	0,00	
seab eesmärgiks, et mõlemale poole Rail Balticu trassi kõrvale kavandatud teenindustee jääb avalikult kasutatavaks kergliiklusteeks	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
ehitatud keskkonna säästmise ja arendamise kvaliteeditõusuks kaalub kogu valdkonna koondamist sisupõhiselt ühe ministeeriumi valitsemisalasse	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	Ü								
toetab riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja AS Riigi Kinnisvara mõistlikku koostööd, mis annaks kaasaegsele Eesti arhitektuurile võimaluse kujundada avalik ruum huvitavaks ja inimkeskseks	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	K2	Lisakulusid ei kaasne	Teadaolevalt ei ole ka praegu takistusi vastavaks koostööks.	Sõltuvalt tegevustest võib eeldada seadusemuudatusi					
toetab Tallinna-Helsingi raudteetunneli rajamise uuringute läbiviimist. Maailma majandusarengus on üha kasvav roll regioonidel, Eesti ja Soome suurem sidusus arendab suuremat ja atraktiivsemat piiriülest linn-regiooni ning orgaaniliselt seotud töö-, kaupade ja teenuste turgu	Keskfond. Eesmärk 4: Ehitatud keskkonna säästlik kasutamine ja kestlik arendamine, mis on sarnaselt looduskeskkonnale Eesti rikkuseks ja konkurentsieeliseks maailmas. Kvaliteetse ehitatud keskkonna olulisteks elementideks on terviklik avalik ruum, hoitud ja väärtustatud kultuuripärand, loodushoid, koha omapära ning kõrge arhitektuurse- ja tehnilise kvaliteediga ehitised.	ü								
loob keskkonnatasudest laekuva rahaga programmi, mis võimaldab igal lasteaial loodusõppes osaleda ning käia metsas ja mere ääres Eesti loodust tundma õppimas	Keskfond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	K1	Keskonnatasudest toetatavate tegevuste ümber vaatamine, ei eelda lisakulusid			0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
seab sihiks teha Eestist Euroopa terviklikuma matkaradade võrgustikuga riik, koos radade juurde kuuluva interaktiivset õpet võimaldava taristuga	Keskkond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	K2	RMK aruanded. ÜKP rakenduskava 2014-2020.	RMK jooksvalt uuendab külastustaristut ja edendab liikumisvõimalusi looduses. Osaliselt rahastatakse EL 2014-2020 vahenditest (külastustaristu kaitsealadel).		0,00	0,00	0,00	0,00	
annab lasteaedade ja koolide kasutusse kaasaegse, interaktiivse Eesti loodust puudutava õppematerjalide varamu	Keskkond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	K2	Digitaalse õppevara toetatakse (va lasteaiad) Eesti elukestva õppe strateegia 2020 eesmärgi 4. Digipööre elukestvas õppes, tegevusega "Tagatakse põhikooli, gümnaasiumi ja kutseõppeasutuse õppekavas seatud eesmärkide ning õpitulemuste saavutamist toetava digitaalse õppevara olemasolu, mille hulka kuuluvad e-õpikud, e-töövihikud, avatud õppematerjalid, e-õpetajaraamatud ning veebipõhised hindamisvahendid".	Samuti toetatakse 2014+ meetme "Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt" raames õppevara arendamist üld- ja kutsehariduse valdkonnas. E-hindamisvahendite arendustegevus ja kasutuselevõtt. Uuenduslike õppevaralahenduste hankimist ja ühiskasutuse korraldamist. Arendatakse koolide IKT taristu. (meetme kogumaksumis 53,5 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
kujundab Tallinna Loodusmuuseumist Eesti atraktiivseima loodusõpet ja loodusteadust toetava keskuse	Keskfond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	K	Loodusmuuseumi tööjõu- ja majandamiskulude kasv 10%			-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	
kaardistab tulevaste põlvete jaoks Eesti ajaloolised pühapaigad	Keskfond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	Ü								
kaalub kultuuriväärtuslike nimetkkeliste keskkondade lülitamist rahvusparkide nimistusse	Keskfond. Eesmärk 5: Suurem keskkonnateadlikkus. Inimene oskab ja tahab hoida seda, mida ta tunneb. Mida rohkem ja paremini Eesti inimesed teavad ja tunnevad Eesti loodust, seda rohkem oskavad nad seda väärtustada ja hoida ning seda vähem on riiklikel ametitel vaja täiendavate reeglite või keeldude kehtestamisega sekkuda. Ajakohane loodusharidus on järgmise viie aasta jooksul üks olulisemaid keskkonnapoliitika valdkondi.	Ü								
seisab liberaalsele ilmavaatele toetuvate kodanikuwabaduste eest. Püüdleb õiglase ühiskonnakorralduse poole, taotleb võrdseid võimalusi kõigile ning ei jäta abivajajaid abita	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
teeb endast oleneva, et Euroopa Liit oleks tugev ja hästi toimiv ning Eesti oleks maksimaalselt integreeritud rahvusvahelisse koostöösse	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
suurendab riigi tuge sallivuse edendamiseks ja igas vormis diskrimineerimise vältimiseks. Seisab otsustavalt vastu vaenu ja viha õhutamisele ning on avatud aruteludeks rände- ja varjupaigapoliitika kujundamisel	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
taotleb Eesti ühiskonna sidusust ja ühtekuuluvust	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
uuendab Riigikogu töö- ja kodukorra seaduse, taotledes muuhulgas suuremat avatust, teaduspõhiste parlamentaarsete raportite enamat kasutamist ja seadusandluse sihtgruppide senisest paremini korraldatud ärakuulamist ja kaasmist	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
paneab suuremat rõhku täitevvõimu tegevuse parlamentlikule järelevalvele ja kolmanda sektori esindajate ärakuulamisele	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
kehtestab Riigikogu koosseisust vähemalt ühte kolmandikku hõlmava opositsiooni õiguse taotleda põhiseaduslikkuse kohtuliikku järelevalvet	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
demokraatliku otsustamisprotsessi läbipaistvuse ja usaldusväärsuse suurendamiseks reguleerib huvide esindamise Riigikoetus (lobbiv- reeglid)	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
suurendab avaliku halduse võimekust ja suutlikkust, et riik oleks turvaline ja stabiilne. Vältib halduse bürokratiseerimist ja vöörandumist inimestest	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
seisab hea avaliku teenistuse kõrge professionaalsuse, usaldusväärsuse ja inimsõbralikkuse eest	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	K1	Lisakulusid ei kaasne							
võimaldab topeltkodakondsuse sünnijärgseile (põlvnemisel põhinevaile) Eesti Vabariigi kodanikele, kes pole samaaegselt Vene Föderatsiooni kodanikud	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 1: Demokraatliku riigikorralduse tugevdamine ja edasiarendamine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Vajalik seadusemuudatus.					

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
loob peaministri (valitsuse) juurde riigikantselei, strateegiabüroo, Arengufondi ja finantsasutuste ekspertide kaasamise põhjal ühtse riikliku seire ja strateegiakeskuse ning toetab teaduspõhiste analüüsides ja prognoosides laimat kasutamist ja teaduskraadiga spetsialistide töölevõtmist riigiasutustesse	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.	K	Teaduskraadiga spetsialisti värbamine igasse ministeeriumisse Riigikantselei andmetel: (12*2400)*12	Teadustöötajate tööle võtmist riigiasutustesse toetatakse EL 2014+ vahenditega. HTM TAI 2.meede 2.2." Soodustada teadlaste liikumist akadeemilise, avaliku ja erasektori vahel". Starteegiabüroo on Riigikantseleis olemas.		-0,40	-0,40	-0,40	-0,40	
toetab autonoomselt toimivate ja keskvalitsusega nõrgalt seotud avaliku võimu asutuste (sihtasutuste, inspeksioonide, ametite, agentuuride jmt) väljaviimist pealinnast. Peab seda avaliku võimu ühtsena jaotuse ja regionaalse arengu oluliseks tagurike	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.	Ü								
muudab põllumajandusministeeriumi maaelu ministeeriumiks	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.	K			Eeldab seadusemuudatusi					
võtab vastu uue valdade ja linnade seaduse, mis määratleb eri suuruse ja tüübiga omavalitsustele erinevad õigused ja kohustused, sealhulgas pealinna eristaatuse	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.	K1	Kulusid ei kaasne.		Eeldab seadusemuudatusi					
soosib omavalitsusliite ja omavalitsuste ühisasutuste moodustamist seaduse ja lepingute alusel riiklike ning mitut omavalitsust hõlmavate omavalitsuslike ülesannete täitmiseks järgmistel põhimõtetel:	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.									
omavalitsusliitude ja omavalitsuste ühisasutuste peamiseks ülesanneteks on koostöö kaudu tagada piirkonna terviklik ja tasakaalustatud areng ning harupoliitika sidustamine maakonnaõiguslikult siduva arengukava abil	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 2: Riigireformi jätkamine.	K1	Lisakulusid ei kaasne							

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
kujundab Eestist Euroopa andmekaitseliidri, töhustades veelgi isikuandmete kaitset. Toetab Euroopa Liidu digitehnoloogial põhinevat arengut ja ühtsete põhimõtete kasutuselevõttu. Algatab rahvaharidusprogrammi interneti kasutamise edendamiseks, riskide vältimiseks ja turvalisuse tagamiseks ning eraelu tõhusaks kaitsmiseks	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
õigusemõistmise kiirendamiseks ja kulukuse vähendamiseks töötab välja ja võtab vastu uue kohtute seaduse, mis muuhulgas arendab edasi kohtuvõimu sõltumatust. Viime lõpule kohtuhalduse ümberkujundamise Kohtuhalduse nõukojal põhinevaks ühtseks halduseks, kus on esindatud kõik õigusemõistmisega puutumuses olevad ametkonnad	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
hoidub ülereguleerimisest ning toetab selge ja lihtsa õigus- ja ametikeele kasutamist. Uue normatiivakti väljatöötamise tingimuseks on <i>ultima ratio</i> põhimõte ehk selle vajalikkuse veenev põhjendamine. Seame mahupiirid uute normatiivaktide ja poliitikadokumentide koostamisele	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
vähendab edasiselt kohtusüsteemi ülekoormatust, aja- ja rahakulukust, kõrvaldades menetlusseadustikest põhjendamatud takistused kohtuasjade kiireks menetlemiseks ning laiendades kohtueelseid ja -väliseid võimalusi õigusemõistmisele	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
muudab õigusrikkumiste menetlemise, sh kriminaalmenetluse, paindlikumaks ja lihtsamaks, arvestades rikkumiste raskusastet ja tagajärei	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
koostab uue ja ajakohase prokuratuuriseaduse	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								

Reformierakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
uuendab kriminaalmenetluse seadustikku, viies see suuremasse koostõlla nüüdisaegse demokraatliku ja ausa õigusemõistmise üldtunnustatud põhimõtete ja praktikaga	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								
ühtlustab ja liidab (kodifitseerib) valimiseadused ühtseks aktiks	Riiklus ja õiguskord. Eesmärk 3: Õiguskorra tugevdamine ja edasiarendamine.	Ü								